

บทที่ 4

กระบวนการเลี้ยงปลาของสมาชิกสหกรณ์ผู้เลี้ยงปลาในแปลงเพศ

การนำเสนอบทนี้เป็นการรายงานผลการศึกษาระบวนการเลี้ยงปลาของสมาชิกสหกรณ์ผู้เลี้ยงปลาในแปลงเพศ กลุ่มตัวอย่างได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามประกอบการสัมภาษณ์สมาชิกสหกรณ์ผู้เลี้ยงปลาที่บ้านตำเมืองพะเยา จำกัด ผลการศึกษาสามารถแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

- 4.1 ลักษณะทางสังคมและเศรษฐกิจของสมาชิกสหกรณ์ผู้เลี้ยงปลาในแปลงเพศ
- 4.2 การเลี้ยงปลาของสมาชิกสหกรณ์ผู้เลี้ยงปลาในแปลงเพศ
- 4.3 การวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนการเลี้ยงปลาในแปลงเพศ
- 4.4 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะของสมาชิกสหกรณ์ผู้เลี้ยงปลาในแปลงเพศ

ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

4.1 ลักษณะทางสังคมและเศรษฐกิจของสมาชิกสหกรณ์ผู้เลี้ยงปลาในแปลงเพศ

สำหรับสมาชิกสหกรณ์ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากรายชื่อสมาชิกสหกรณ์ที่ลงทะเบียนไว้กับสำนักงานประมงจังหวัดพะเยาในปี 2553

ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับลักษณะทางสังคมและเศรษฐกิจของสมาชิกสหกรณ์ผู้เลี้ยงปลาในแปลงเพศของสหกรณ์ผู้เลี้ยงปลาบ้านตำเมืองพะเยา จำกัด ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การเลี้ยงปลา แรงงานในครัวเรือนที่ใช้เลี้ยงปลา ดังรายละเอียดต่อไปนี้ (ตารางที่ 4.1)

สมาชิกสหกรณ์ที่เลี้ยงปลาในแปลงเพศส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 76.4 และเป็นหญิง ร้อยละ 23.6 โดยสมาชิกสหกรณ์ที่เลี้ยงปลาในแปลงเพศทั้งขนาดเล็ก ขนาดกลางและขนาดใหญ่ ส่วนใหญ่เป็นเพศชายทั้งหมดอาจเป็นเพราะทางด้านความเป็นผู้นำของครอบครัว การดำเนินงานในการเลี้ยง แรงงาน และการเดินทางในกิจกรรมต่างๆ ง่ายกว่าเพศหญิง

สมาชิกสหกรณ์ที่เลี้ยงปลา มีอายุระหว่าง 51-60 ปี ร้อยละ 48.6 รองลงมา มีอายุระหว่าง 41 – 50 ปี ร้อยละ 33.4 มากกว่า 60 ปี ร้อยละ 11.2 และมีอายุต่ำกว่า 40 ปี ร้อยละ 7 อายุเฉลี่ยของสมาชิกสหกรณ์ 52.28 ปี สังกัดได้ว่าสมาชิกสหกรณ์มีอายุเฉลี่ยค่อนข้างสูง อาจแสดงให้เห็นว่าการเลี้ยงปลานิลนั้นอายุไม่ได้เป็นอุปสรรคสำหรับการเลี้ยงปลานิล เนื่องมาจากการเลี้ยงปลานิลใช้เวลาว่างจากการทำนาและงานอื่นๆ มาดูแลได้ ไม่ใช่แรงมากและใช้เวลาน้อย

สมาชิกสหกรณ์ที่เลี้ยงปลาส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาระหว่าง 4-6 ปี ร้อยละ 70.8 รองลงมา มีระดับการศึกษาระหว่าง 10-12 ปี ร้อยละ 13.9 ระดับการศึกษาระหว่าง 13-15 ปี และระดับการศึกษา 16 ปีขึ้นไป ร้อยละ 5.6 ระดับการศึกษาระหว่าง 7-9 ปี ร้อยละ 4.2 แสดงให้เห็นว่าสมาชิกสหกรณ์ส่วนใหญ่จะรู้หนังสือ แต่ในภาพรวมของสหกรณ์ระดับการศึกษาอยู่ในเกณฑ์ต่ำ อาจเนื่องมาจากสมาชิกสหกรณ์ส่วนใหญ่มีอายุเฉลี่ยค่อนข้างสูง ประกอบกับสมาชิกสหกรณ์ในสมัยก่อนการศึกษายังไม่ทั่วถึงและไม่มีโอกาสได้รับการศึกษาสูงๆ เหมือนในปัจจุบัน

ด้านประสบการณ์ในการเลี้ยงปลาของ พบว่า สมาชิกสหกรณ์ส่วนใหญ่มีประสบการณ์การเลี้ยงปลาน้อยกว่า 5 ปี ร้อยละ 56.9 รองลงมา มีประสบการณ์การเลี้ยงปลา 6 – 10 ปี ร้อยละ 38.8 ประสบการณ์การเลี้ยงปลา 11 – 15 ปี ร้อยละ 2.8 ประสบการณ์การเลี้ยงปลามากกว่า 15 ปี ร้อยละ 1.4 สมาชิกสหกรณ์มีประสบการณ์การเลี้ยงปลาเฉลี่ย 5.93 ปี แสดงให้เห็นว่าสมาชิกสหกรณ์ส่วนใหญ่มีประสบการณ์การเลี้ยงค่อนข้างน้อย และเพิ่งเริ่มเลี้ยง เนื่องจากเห็นเพื่อนสมาชิกที่เลี้ยงมานานประสบความสำเร็จ

ด้านแรงงานในครัวเรือนที่ใช้เลี้ยงปลาส่วนใหญ่มีแรงงาน 2 คน ร้อยละ 66.7 รองลงมา คือมีแรงงาน 1 คน ร้อยละ 20.8 แรงงาน 3 คน ร้อยละ 8.3 แรงงาน 4 คน ร้อยละ 4.2 อาจเป็นไปได้ว่าสมาชิกในครัวเรือนเป็นหลักสำคัญของครอบครัวในการเลี้ยงปลา หมายถึง หัวหน้าครอบครัว หรือผู้ที่ต้องสืบทอดอาชีพของครอบครัว ดังนั้นแรงงานที่ใช้เลี้ยงปลาจึงมีเพียง 1 – 2 คนเท่านั้น

ตารางที่ 4.1 ลักษณะทางสังคมและเศรษฐกิจของสมาชิกสหกรณ์

ลักษณะทางสังคมและเศรษฐกิจ	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	55	76.4
หญิง	17	23.6
อายุ (เฉลี่ย 52.28 ปี)		
ต่ำกว่า 40 ปี	5	7.0
41-50 ปี	24	33.4
51-60 ปี	35	48.6
มากกว่า 60	8	11.2
ระดับการศึกษา		
4-6 ปี	51	70.8
7-9 ปี	3	4.2
10-12 ปี	10	13.9
13-15 ปี	4	5.6
16 ปีขึ้นไป	4	5.6
ประสบการณ์การเลี้ยงปลา (เฉลี่ย 5.93 ปี)		
น้อยกว่า 5 ปี	41	56.9
6-10 ปี	28	38.8
11-15 ปี	2	2.8
มากกว่า 15	1	1.4
แรงงานในที่ใช้เลี้ยงปลา		
1 คน	15	20.8
2 คน	48	66.7
3 คน	6	8.3
4 คน	3	4.2

ที่มา: จากการสำรวจ, 2556

4.2 การเลี้ยงปลาของสมาชิกสหกรณ์ผู้เลี้ยงปลานิลแปลงเพศ

ในส่วนนี้จะเป็นการรายงานกระบวนการเลี้ยงปลาของสมาชิกสหกรณ์ ซึ่งได้แก่ จำนวนบ่อที่ใช้เลี้ยงปลา รวมถึงขนาดการเลี้ยง การอนุบาลปลานิล ขนาดที่ใช้ในการอนุบาล ระยะเวลาในการอนุบาล การจัดหาพันธุ์ การจดบันทึกข้อมูลของสมาชิกสหกรณ์และรายการ ความหนาแน่นในการปล่อยปลาของสมาชิกสหกรณ์ รวมถึงความรู้เชิงพาณิชย์และแนวคิดเชิงธุรกิจในการเลี้ยงปลา (ตารางที่ 4.2)

จำนวนบ่อเลี้ยงและขนาดการเลี้ยง

สมาชิกสหกรณ์ส่วนใหญ่มีบ่อที่ใช้ในการเลี้ยงปลา 1 - 2 บ่อ คิดเป็นร้อยละ 73.6 รองลงมา มีบ่อที่ใช้ในการเลี้ยงปลา 3 - 5 บ่อ คิดเป็นร้อยละ 22.3 สมาชิกสหกรณ์มีจำนวนบ่อเลี้ยงปลาเฉลี่ย 2.15 บ่อ ในด้านขนาดการเลี้ยงปลา ส่วนใหญ่สมาชิกสหกรณ์มีขนาดการเลี้ยงปลาไม่เกิน 5 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 70.83 รองลงมา มีขนาดการเลี้ยงปลา 5 - 10 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 23.61 และมีขนาดการเลี้ยงปลาตั้งแต่ 10 ไร่ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 5.56

การอนุบาลลูกปลานิล

ส่วนใหญ่มีการอนุบาลลูกปลานิล คิดเป็นร้อยละ 59.7 และมีสมาชิกที่ไม่ได้อนุบาล คิดเป็นร้อยละ 40.3 โดยลูกปลาที่นำมาอนุบาลมีขนาด 2-3 เซนติเมตร ส่วนใหญ่สมาชิกสหกรณ์มีขนาดที่ใช้ในการอนุบาลลูกปลานิล 0.25 - 1.0 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 79.07 รองลงมา มีพื้นที่ 1.1 - 2.0 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 13.95 โดยสมาชิกที่มีการอนุบาลปลานิลส่วนใหญ่จะใช้เวลาในการอนุบาล 2 เดือน คิดเป็นร้อยละ 72.09 รองลงมา ใช้เวลาในการอนุบาลปลานิล 1 เดือน แหล่งในการอนุบาลปลานิล ร้อยละ 100 เป็นการอนุบาลในบ่อดิน วิธีการอนุบาลปลานิลของสมาชิกสหกรณ์จะคล้ายคลึงกัน ตั้งแต่พันธุ์ลูกปลา แหล่งที่มาของพันธุ์ปลา และขั้นตอนการอนุบาล คือ หลังจากที่สมาชิกได้ลูกพันธุ์ปลานิลมาแล้ว จะทำการเลือกปล่อยลูกปลา คือช่วงเช้าหรือช่วงเย็น โดยขึ้นอยู่กับเวลาที่ตัวแทนนำมาส่งแต่โดยปกติจะส่งให้สมาชิกในช่วงเช้า ซึ่งบ่ออนุบาลได้มีการจัดเตรียมไว้แล้ว ในช่วงอาทิตย์แรกของการอนุบาล สมาชิกจะให้ลูกปลาหากินอาหารเองตามธรรมชาติ หลังจากนั้น 1 อาทิตย์ จะเริ่มให้อาหารปลาเล็ก โดยการให้อาหารลูกปลานิล จะให้ในตอนเช้าและบ่าย ในตอนเช้า มีการเลี้ยงปลาในบ่ออนุบาล หลังจากอนุบาลปลาเรียบร้อยแล้ว จะทำการเตรียมบ่อเพื่อใช้ออนุบาลในรุ่นถัดไป

วิธีการเลี้ยงปลานิล

ในด้านการเลี้ยงปลาสมาชิกสหกรณ์จะเลี้ยงปลาเอง ร้อยละ 91.7 และจ้างเลี้ยง คิดเป็นร้อยละ 8.3 ซึ่งสอดคล้องกับแรงงานในครัวเรือนที่อาศัยแรงงานในครัวเรือนที่ส่วนใหญ่ใช้จำนวน 1-2 คนในการเลี้ยง ด้วยทำเลที่ตั้งที่เป็นพื้นดินที่ราบเป็นส่วนใหญ่ สลับกับมีความลาดชันเพียงเล็กน้อยและอยู่ใกล้กับแหล่งแม่น้ำ ลำธาร ไหลผ่านสมาชิกสหกรณ์จึงนิยมเลี้ยงปลา เนื่องจากสะดวกในการเปลี่ยนถ่ายน้ำ จากการสัมภาษณ์สมาชิกสหกรณ์ด้านการเลี้ยง พบว่า สมาชิกสหกรณ์ขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่มีลักษณะการเลี้ยงคล้ายคลึงกัน คือ ลักษณะบ่อเลี้ยงสมาชิกสหกรณ์จะทำการขุดบ่อดิน โดยจะมีขนาดตั้งแต่ 0.25 ไร่ต่อบ่อ จนถึงขนาด 8 ไร่ต่อบ่อ มีความลึก 1-1.5 เมตร และมีทางเดินตรงกลางเพื่อสะดวกต่อการให้อาหารและนำรถเข้าจับปลา บริเวณรอบบ่อไม่มีการปลูกต้นไม้เนื่องจากจะบังทิศทางลม และมีการวางท่อน้ำแต่ละบ่อ โดยใช้ตาข่ายในลอนปิดท่อน้ำไว้ เพื่อป้องกันศัตรูปลา มีการกำจัดวัชพืชและกำจัดศัตรูของปลานิล ได้แก่ กบ งู เขียด ปลาช่อน เป็นต้น กำจัดศัตรูปลาด้วยใช้วิธีการตากบ่อ การตากบ่อของสมาชิกสหกรณ์อยู่ระหว่าง 7 – 60 วัน โดยใช้ปูนขาวโรยให้ทั่วบ่อ อัตรา 20 กิโลกรัมต่อบ่อ ซึ่งมีเพียงไม่กี่รายเท่านั้น แต่สมาชิกสหกรณ์ส่วนใหญ่จะนิยมโรยปูนขาวร้อนมากกว่าปูนขาว เนื่องจากสามารถกำจัดศัตรูปลาได้ดีกว่า และทำการตากบ่อน้อยกว่า แต่ปูนขาวร้อนจะมีราคาแพงกว่าประมาณ 3 เท่า โดยใช้อัตรา 40 – 200 กิโลกรัมต่อบ่อ การใส่ปุ๋ยคอก มีสมาชิกสหกรณ์ส่วนน้อยที่ใส่ปุ๋ยคอก และใส่ในระยะแรกเท่านั้นประมาณ 20 – 100 กก./ ไร่ เท่านั้น อัตราการปล่อยปลาของสมาชิกสหกรณ์ อยู่ระหว่าง 2,000 – 6,000 ตัว / ไร่ การให้อาหารจะให้ 2 ช่วง คือ ช่วงเช้าและช่วงบ่าย หากอยู่ในช่วงฤดูร้อน จะให้อาหารปลา ช่วงเช้าเวลาประมาณ 9 โมงเช้า และช่วงบ่าย เวลา ประมาณบ่าย 3 โมง แต่หากอยู่ในช่วงฤดูหนาว จะให้อาหารปลา ช่วงเช้าเวลาประมาณ 11 โมงเช้า และช่วงบ่าย เวลา ประมาณบ่าย 3 โมง โดยเฉลี่ย 50 กิโลกรัมหรือ 1 กระสอบต่อวันต่อไร่ การให้อาหารจะให้ที่เดิมเป็นจุดๆ ให้สัญญาณ โดยการกระเพื่อมน้ำก่อน ระยะเวลาที่ใช้ในการเลี้ยงปลา ประมาณ 4 – 8 เดือน โดยขึ้นอยู่กับขนาดบ่อ การให้อาหาร ฤดูกาล (จากการสำรวจ) สมาชิกสหกรณ์ จะเร่งให้อาหารปลาในช่วงก่อนจับปลาประมาณ 1 เดือน เพื่อให้ได้น้ำหนักปลาตามขนาดที่ต้องการ ในอัตรา 50 -100 กิโลกรัมต่อวันต่อไร่

การจัดหาพันธุ์ปลานิล

สมาชิกสหกรณ์ส่วนใหญ่ให้ตัวแทนจัดหาพันธุ์ปลานิลมากถึงร้อยละ 73.6 และจัดหาเอง ร้อยละ 26.4 โดยที่ตัวแทนในการจัดหาพันธุ์ปลานิลของสมาชิกสหกรณ์ คือ สหกรณ์เลี้ยงปลาบ้านตำเมืองพะเยา จำกัด สมาชิกสหกรณ์ให้สหกรณ์จัดหาให้ จำนวน 43 ราย คิดเป็นร้อยละ 44.8 รองลงมาคือบริษัท ในด้านของพันธุ์ปลาที่สมาชิกสหกรณ์ใช้เลี้ยง พบว่า สมาชิกสหกรณ์ไม่ทราบพันธุ์ปลาที่ใช้เลี้ยงว่าเป็นปลาพันธุ์อะไร ทราบเพียงแต่บริษัทที่จัดหาพันธุ์ปลา สมาชิกสหกรณ์จึงเรียกตามชื่อบริษัทเป็นชื่อพันธุ์ปลา

การจดบันทึกข้อมูล

ในการจดบันทึกข้อมูลของสมาชิกสหกรณ์มีการจดบันทึกข้อมูล คิดเป็นร้อยละ 75 และสมาชิกสหกรณ์ที่ไม่จดบันทึก คิดเป็นร้อยละ 25 สำหรับสมาชิกสหกรณ์ที่จดบันทึกข้อมูล มีการจดบันทึกจำนวนอาหารปลามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 69.44 รองลงมาคือ การจดบันทึกจำนวนลูกปลาที่ปล่อย อื่นๆ ได้แก่ ยาปฏิชีวนะ ระยะเวลาที่เลี้ยง และจำนวนหนีสิน คิดเป็นร้อยละ 62.50 และร้อยละ 43.06 ตามลำดับ โดยที่สมาชิก 1 ราย มีการจดบันทึกรายการต่าง ๆ มากกว่า 1 รายการ แต่ยังไม่ครอบคลุมทุกรายการ

ความหนาแน่นในการปล่อยปลา

ในการปล่อยปลาลงในบ่อเลี้ยง สมาชิกสหกรณ์ส่วนใหญ่ใช้ความหนาแน่นในการปล่อยปลาลงเลี้ยงในบ่อในอัตรา 5,001 – 6,000 ตัวต่อไร่ คิดเป็นร้อยละ 51.8 รองลงมามีความหนาแน่นในการปล่อยปลาลงเลี้ยงในบ่อในช่วง 4,001 – 5,000 ตัวต่อไร่ คิดเป็นร้อยละ 28.0 จำนวนปลาที่ปล่อยเฉลี่ยของสมาชิกสหกรณ์เท่ากับ 4,429.17 ตัว อัตราความหนาแน่นที่เหมาะสม คือ อัตรา 1-3 ตัวต่อตารางเมตร หรืออัตรา 2,000 – 5,000 ตัวต่อไร่ (กรมประมง, 2554: 25) แสดงให้เห็นว่าสมาชิกสหกรณ์ส่วนใหญ่มีอัตราความหนาแน่นในการปล่อยปลาสูงกว่าที่การส่งเสริมของกรมประมงกำหนดไว้

ตารางที่ 4.2 การเลี้ยงปลาของสมาชิกสหกรณ์

	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
จำนวนบ่อเลี้ยง (บ่อ) (เฉลี่ย 2.15 บ่อ)		
1 - 2 บ่อ	53	73.6
3 - 5 บ่อ	16	22.3
6 - 7 บ่อ	3	4.2
ขนาดการเลี้ยงปลา (ไร่)		
ไม่เกิน 5 ไร่	51	70.83
5 - 10 ไร่	17	23.61
10 ไร่ขึ้นไป	4	5.56
การอนุบาล		
ไม่มี	29	40.3
มี	43	59.7
ขนาดที่ใช้ในการอนุบาล (ไร่)		
0.25 - 1.0 ไร่	34	79.07
1.1 - 2.0 ไร่	6	13.95
2.1 - 3.0 ไร่	1	2.33
3.1 - 4.0 ไร่	1	2.33
มากกว่า 4.0 ไร่	1	2.33
ระยะเวลาในการอนุบาล (เดือน)		
1 เดือน	8	18.61
1.5 เดือน	4	9.30
2 เดือน	31	72.09
วิธีการเลี้ยง		
เลี้ยงเอง	66	91.7
จ้างเลี้ยง	6	8.3
การจัดการพันธุ์		
ตัวแทนจัดหา	53	73.6
จัดหาเอง	19	26.4

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
การจดบันทึกข้อมูล		
ไม่จดบันทึก	18	25.0
จดบันทึก	54	75.0
รายการจดบันทึกข้อมูล		
จำนวนอาหารปลา	50	69.44
จำนวนลูกปลาที่ปล่อย	45	62.50
ค่าพันธุ์ปลา	13	18.06
วันที่ปล่อยปลา	8	11.11
วันที่จับปลา	6	8.33
กำไร	20	27.78
อื่นๆ	31	43.06
ความหนาแน่น (เฉลี่ย 4,429.17 ตัว/ไร่)		
น้อยกว่า 2,000 ตัวต่อไร่	1	1.4
2,001 – 4,000 ตัวต่อไร่	4	5.6
4,001 – 5,000 ตัวต่อไร่	20	28.0
5,001 – 6,000 ตัวต่อไร่	37	51.8
มากกว่า 6,001 ตัวต่อไร่	10	14.0

หมายเหตุ: การจดบันทึกข้อมูลของสมาชิก มีการจดบันทึกมากกว่า 1 รายการ

ที่มา: จากการสำรวจ, 2556

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

การจำหน่ายปลา

ในการจำหน่ายปลาของสมาชิกสหกรณ์ (ตารางที่ 4.3) จะนิยมจำหน่ายยกบ่อแบบคละขนาด ด้านราคาการจำหน่าย ของสมาชิกสหกรณ์อยู่ระหว่าง 52.46 - 56.74 บาทต่อกิโลกรัม ร้อยละ 47.6 รองลงมาอยู่ระหว่าง 48.17 – 52.45 บาทต่อกิโลกรัม ร้อยละ 33.60 แสดงให้เห็นได้ว่าช่วงระยะเวลาในการจับปลาเป็นตัวกำหนดราคาการจำหน่ายปลา สอดคล้องกับต้นทุนการเลี้ยงปลาและภาวะเศรษฐกิจในปัจจุบันที่มีค่าครองชีพที่สูงขึ้น จึงทำให้ราคาการจำหน่ายปลาปรับตัวสูงตาม

สมาชิกสหกรณ์ส่วนใหญ่มีการจำหน่ายปลาให้กับพ่อค้าคนกลาง ร้อยละ 95.8 และขายเองเพียงร้อยละ 4.2 โดยสหกรณ์จะทำหน้าที่ประสานงานให้พ่อค้าคนกลางมารับซื้อถึงหน้าบ่อ สมาชิกสหกรณ์นิยมขายยกบ่อแบบคละขนาดให้กับพ่อค้า เนื่องจากสหกรณ์สามารถจัดหาปลาชนิดให้ได้ตลอดทั้งปี ทำให้ลดความเสี่ยงเรื่องสินค้าขาดตลาดให้กับพ่อค้าแม่ค้าได้และมีพ่อค้าแม่ค้าปลีกเพียงส่วนน้อยที่ซื้อปลาหน้าบ่อเพื่อไปจำหน่ายและเป็นการซื้อขายในปริมาณไม่มาก โดยการจำหน่ายสมาชิกจะต้องแจ้งให้สหกรณ์มาจับปลาอย่างน้อย 3 วัน ก่อนจะจับปลาเพื่อรับคิว (ตารางที่ 4.3)

ตารางที่ 4.3 การจำหน่ายปลา (บาทต่อกิโลกรัม)

	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
ราคาการจำหน่ายปลา		
35.30 – 39.58 บาทต่อกิโลกรัม	1	1.4
39.59 – 43.87 บาทต่อกิโลกรัม	3	4.2
43.88 – 48.16 บาทต่อกิโลกรัม	10	14.0
48.17 – 52.45 บาทต่อกิโลกรัม	24	33.6
52.46 – 56.74 บาทต่อกิโลกรัม	34	47.6
การจำหน่ายปลา		
พ่อค้าคนกลาง	69	95.8
ขายเอง	3	4.2
รวม	72	100.0

ที่มา: จากการสำรวจ, 2556

หนี้สินและแหล่งเงินทุน

สมาชิกสหกรณ์ผู้เลี้ยงปลาส่วนใหญ่มีหนี้สินภายในครัวเรือน ร้อยละ 75 และไม่มีหนี้สิน ร้อยละ 25 โดยที่สมาชิกร้อยละ 75 มีหนี้สินอยู่ระหว่าง 1-240,000 บาท ร้อยละ 89.6 รองลงมา มีหนี้สินอยู่ระหว่าง 200,001 – 480,000 บาท ร้อยละ 5.6 มีหนี้สินอยู่ระหว่าง 480,001 – 720,000 บาท ร้อยละ 2.8 เช่นเดียวกับสมาชิกที่มีหนี้สินอยู่ระหว่าง 960,001 -1,200,000 บาท หนี้สินดังกล่าวเป็นหนี้สินภายในครัวเรือนแต่ในหนี้สินดังกล่าวยังรวมถึงหนี้สินที่ใช้สำหรับการเลี้ยงปลาด้วย

แหล่งเงินทุนของสมาชิกสหกรณ์มาจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธกส.) มากที่สุดร้อยละ 46 รองลงมาได้แก่ สหกรณ์ผู้เลี้ยงปลา ร้อยละ 26 กองทุนหมู่บ้าน ร้อยละ 20 สหกรณ์การเกษตร ร้อยละ 4 หนี้นอกระบบ ร้อยละ 2 และอื่นๆ คือ ยืมจากญาติพี่น้อง ร้อยละ 2

ตารางที่ 4.4 เงินกู้เพื่อการลงทุนและแหล่งเงินทุนของสมาชิกสหกรณ์

	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
เงินกู้เพื่อการลงทุน (บาท)		
หนี้สิน	54	75
ไม่มีหนี้สิน	18	25
จำนวนเงินกู้ (บาท)		
1 -240,000 บาท	64	89.6
240,001-480,000บาท	4	5.6
480,001-720,000 บาท	2	2.8
720,001-960,000 บาท	-	-
960,001 -1,200,000 บาท	2	2.8
แหล่งเงินทุน		
ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร(ธกส.)	39	46.0
ธนาคารพาณิชย์	-	-
สหกรณ์การเกษตร	3	4.0
กองทุนหมู่บ้าน	17	20.0
สหกรณ์ผู้เลี้ยงปลา	22	26.0
หนี้นอกระบบ	2	2.0
อื่นๆ	2	2.0
รวม	85	100.0

หมายเหตุ : สมาชิกสหกรณ์ตอบคำถามแหล่งเงินทุนได้มากกว่า 1 แหล่ง
ที่มา: จากการสำรวจ, 2556

ความรู้ทางธุรกิจ

การศึกษาความรู้ทางธุรกิจในการเลี้ยงปลาของสมาชิกสหกรณ์ที่มีผลต่อความสำเร็จ พบว่าสมาชิกสหกรณ์ให้ความสำคัญระดับเห็นด้วยมากที่สุด ได้แก่ การเลี้ยงปลาต้องคำนึงถึงราคาอาหารปลาเสมอ ค่าเฉลี่ยสูงสุด 4.53 และถ้าตลาดต้องการปลาขนาดเท่าใด ก็จะพยายามผลิตเฉพาะขนาดนั้นให้มากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.50 ส่วนความรู้ทางธุรกิจที่สมาชิกสหกรณ์ให้ความสำคัญระดับเห็นด้วยมากที่สุด ได้แก่ การเลี้ยงปลาจะคำนึงถึงกำไรมากกว่าน้ำหนักปลา ค่าเฉลี่ย 4.43 รองลงมา ได้แก่ ก่อนลงทุนขุดบ่อท่านคำนึงถึงความต้องการของตลาดเป็นเหตุผลอันดับแรก ค่าเฉลี่ย 4.38 การเลือกช่วงเวลาปล่อยปลาต้องคำนึงถึงราคาในวันที่จะขาย ค่าเฉลี่ย 4.15 ตามลำดับ และความรู้ทางธุรกิจที่สมาชิกสหกรณ์ให้ความสำคัญระดับเห็นด้วยน้อย ได้แก่ การเลี้ยงปลาจะคำนึงถึงน้ำหนักปลาให้ได้มากที่สุด ค่าเฉลี่ย 1.63 ซึ่งเป็นความรู้ทางธุรกิจในเชิงลบ ที่ว่าสมาชิกสหกรณ์จะทำการเลี้ยงปลาโดยไม่ได้อำนาจถึงต้นทุนและวิธีการผลิต

ด้านความรู้ทางธุรกิจที่มีต่อความสำเร็จในการเลี้ยงปลาของสมาชิกสหกรณ์ เฉลี่ยรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก ค่าเฉลี่ย 3.94 (ตารางที่ 4.5) แสดงให้เห็นถึงแนวโน้มความรู้เชิงพาณิชย์ในการเลี้ยงปลาของสมาชิกสหกรณ์ในความรู้ต่างๆ ที่จะส่งผลต่อความสำเร็จของสมาชิกสหกรณ์

ตารางที่ 4.5 ความรู้ทางธุรกิจในการเลี้ยงปลานิล

ความรู้ทางธุรกิจในการ เลี้ยงปลา	ระดับความรู้					รวม	ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
1.การเลี้ยงจะคำนึงถึง น้ำหนักปลาให้ได้มาก ที่สุด*	28 (38.9)	43 (59.7)	1 (1.4)	-	-	72 (100)	1.63	น้อย
2.การเลี้ยงปลาจะ คำนึงถึงกำไรมากกว่า น้ำหนักปลา	35 (48.6)	33 (45.8)	4 (5.6)	-	-	72 (100)	4.43	มาก
3.การเลือกช่วงเวลา ปล่อยปลาต้องคิดถึงราคา ในวันที่จะขาย	23 (31.9)	37 (51.4)	12 (16.7)	-	-	72 (100)	4.15	มาก
4.ก่อนลงทุนขุดบ่อท่าน คิดถึงความต้องการของ ตลาดเป็นเหตุผลอันดับ แรก	36 (50.0)	27 (37.5)	9 (12.5)	-	-	72 (100)	4.38	มาก
5.การเลี้ยงปลาต้อง คำนึงถึงราคาอาหารปลา เสมอ	39 (54.2)	32 (44.4)	1 (1.4)	-	-	72 (100)	4.53	มากที่สุด
6.ถ้าตลาดต้องการปลา ขนาดเท่าใด ก็จะพยายาม ผลิตเฉพาะขนาดนั้นให้ มากที่สุด	38 (52.8)	32 (44.4)	2 (2.8)	-	-	72 (100)	4.50	มากที่สุด
							3.94	มาก

หมายเหตุ: *สำหรับข้อที่ 1 แสดงคำถามในเชิงลบ โดยให้ระดับความสำคัญดังนี้

มากที่สุด = 1 มาก = 2 ปานกลาง = 3 น้อย = 4 น้อยที่สุด = 5

ตัวเลขในวงเล็บ หมายถึง ร้อยละ

ที่มา: จากการสำรวจ, 2556

แนวคิดเชิงธุรกิจในการเลี้ยงปลานิล

การศึกษาแนวคิดเชิงธุรกิจในการเลี้ยงปลานิลของสมาชิกสหกรณ์ที่มีผลต่อความสำเร็จ โดยแบ่งระดับความสำคัญเป็น 5 ระดับ พบว่า แนวคิดเชิงธุรกิจในการเลี้ยงปลาที่มีผลต่อความสำเร็จของสมาชิกสหกรณ์ระดับความเห็นด้วยมากที่สุด ว่าเป็นฟาร์มที่มีการเติบโตอย่างค่อยเป็นค่อยไปและมีความยั่งยืน ค่าเฉลี่ย 4.60 แนวคิดเชิงธุรกิจในการเลี้ยงปลาที่มีผลต่อความสำเร็จของสมาชิกสหกรณ์ระดับความเห็นด้วยมากที่สุด ว่าเป็นฟาร์มที่มีการผลิตปลานิลที่มีคุณภาพและปลอดภัยต่อผู้บริโภคเป็นสิ่งสำคัญที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.38 เป็นฟาร์มที่มีการบริหารจัดการต้นทุนที่ต่ำที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.35 ขยายพื้นที่ในการเลี้ยงปลานิลให้เพิ่มขึ้นหากปลาเริ่มราคาสูงขึ้นเรื่อยๆ เป็นฟาร์มที่มีการเติบโตเป็นฟาร์มใหญ่ และเป็นแหล่งดูงาน ค่าเฉลี่ย 4.22 มุ่งการเป็นผู้นำทางด้านประมงอย่างยั่งยืนในจังหวัด เพื่อความกินดีมีสุขภายในชุมชน ค่าเฉลี่ย 3.85 เป็นฟาร์มทันสมัยที่มีการใช้เทคโนโลยีผสมผสานเพื่อบริหารจัดการฟาร์ม ค่าเฉลี่ย 3.83 และสามารถผลิตอาหารปลาเพื่อใช้ในฟาร์มเองค่าเฉลี่ย 3.56 แนวคิดเชิงธุรกิจในการเลี้ยงปลาของสมาชิกสหกรณ์เห็นด้วยระดับน้อย คือ ให้มีผลตอบแทนในการเลี้ยงมากขึ้น เป็นฟาร์มที่ให้กำไรสูงสุดไม่ว่าจะต้องมีการเลี้ยงและการจัดการอย่างไรค่าเฉลี่ย 1.65 เนื่องจากเป็นแนวคิดเชิงธุรกิจการเลี้ยงปลาในเชิงลบ โดยไม่ได้คำนึงถึงการเลี้ยงเป็นสำคัญ

แนวคิดเชิงธุรกิจในการเลี้ยงปลาที่มีผลต่อความสำเร็จในการเลี้ยงปลาของสมาชิกสหกรณ์เฉลี่ยรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 3.63 (ตารางที่ 4.6) แสดงถึง แนวคิดเชิงธุรกิจในการเลี้ยงปลาของสมาชิกสหกรณ์ที่ดีที่จะส่งผลต่อความสำเร็จในการเลี้ยง

ตารางที่ 4.6 แนวคิดเชิงธุรกิจในการเลี้ยงปลานิล

แนวคิดเชิงธุรกิจในการเลี้ยงปลา	ระดับแนวคิดเชิงธุรกิจ					รวม	ค่าเฉลี่ย	ความหมาย	
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด				
1.ให้มีผลตอบแทนในการเลี้ยงมากขึ้น เป็นฟาร์มที่ให้กำไรสูงสุดไม่ว่าจะต้องมีการเลี้ยงและการจัดการอย่างไร*	30 (41.7)	37 (51.4)	5 (6.9)	-	-	72 (100)	1.65	น้อย	
2.เป็นฟาร์มที่มีการผลิตปลานิลที่มีคุณภาพ และปลอดภัยต่อผู้บริโภคเป็นสิ่งสำคัญที่สุด	30 (41.7)	39 (54.2)	3 (4.2)	-	-	72 (100)	4.38	มาก	
3.เป็นฟาร์มที่มีการบริหารจัดการต้นทุนที่ต่ำที่สุด	31 (43.1)	35 (48.6)	6 (8.3)	-	-	72 (100)	4.35	มาก	
4.เป็นฟาร์มทันสมัยที่มีการใช้เทคโนโลยีผสมผสานเพื่อบริหารจัดการฟาร์ม	16 (22.2)	32 (44.4)	20 (27.8)	4 (5.6)	-	72 (100)	3.83	มาก	
5.ขยายพื้นที่ในการเลี้ยงปลานิลให้เพิ่มขึ้นหากปลามีราคาสูงขึ้นเรื่อยๆ และเป็นแหล่งดูงาน	30 (41.7)	31 (43.1)	8 (11.1)	3 (4.2)	-	72 (100)	4.22	มาก	
6.สามารถผลิตอาหารปลาเพื่อใช้ในฟาร์มเอง	13 (18.1)	26 (36.1)	22 (30.6)	10 (13.9)	1 (1.4)	72 (100)	3.56	มาก	
7.มุ่งการเป็นผู้นำทางด้านประมงอย่างยั่งยืนในจังหวัด	18 (25.0)	31 (43.1)	19 (26.4)	2 (2.8)	2 (2.8)	72 (100)	3.85	มาก	
8.เป็นฟาร์มที่มีการเติบโตอย่างค่อยเป็นค่อยไปและมีความยั่งยืน	45 (62.5)	25 (34.7)	2 (2.8)	-	-	72 (100)	4.60	มากที่สุด	
							ค่าเฉลี่ย	3.81	มาก

หมายเหตุ: *สำหรับข้อที่ 1 แสดงค่าถามในเชิงลบ โดยให้ระดับความสำคัญดังนี้

มากที่สุด = 1 มาก = 2 ปานกลาง = 3 น้อย = 4 น้อยที่สุด = 5

ตัวเลขในวงเล็บ หมายถึง ร้อยละ

ที่มา: จากการสำรวจ, 2556

ความรู้และการอบรมแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการเลี้ยงปลานิล

สมาชิกสหกรณ์ส่วนใหญ่ได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์และการฝึกอบรมกับหน่วยงานราชการในรอบ 1 ปี ที่ผ่านมากับหน่วยงานต่างๆ ได้แก่ กรมประมง กรมส่งเสริมสหกรณ์ มหาวิทยาลัยพะเยา และเพื่อนเกษตรกรในเรื่องการเลี้ยงปลา โรคปลาและน้ำมากที่สุดคือ 10 – 14 ครั้งต่อปี ร้อยละ 58.8 รองลงมา ได้รับการอบรมและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ 15 – 19 ครั้งต่อปี ร้อยละ 22.4 ได้รับการอบรมและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ 5 – 9 ครั้งต่อปี ร้อยละ 11.2 และได้รับการอบรมและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ 20 – 24 ครั้งต่อปี ร้อยละ 8.4 ตามลำดับ (ตารางที่ 4.7)

ตารางที่ 4.7 ความรู้และการอบรมแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการเลี้ยงปลานิล (ครั้งต่อปี)

การแลกเปลี่ยนประสบการณ์	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
5 – 9 ครั้งต่อปี	8	11.2
10 – 14 ครั้งต่อปี	42	58.8
15 – 19 ครั้งต่อปี	16	22.4
20 – 24 ครั้งต่อปี	6	8.4
รวม	72	100.0

ที่มา: จากการสำรวจ, 2556

การศึกษาการนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในการเลี้ยงปลานิลของสมาชิกสหกรณ์โดยแบ่งระดับความสำคัญเป็น 5 ระดับ ตามหน่วยงาน พบว่า การนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในการเลี้ยงปลานิลของสมาชิกสหกรณ์ระดับมาก ได้แก่ การอบรมจากมหาวิทยาลัยพะเยา ร้อยละ 4.15 รองลงมา ได้แก่ การอบรมจากกรมประมง ร้อยละ 3.72 การศึกษาดูงานจากกรมประมง ร้อยละ 3.62 ตามลำดับ ความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในการเลี้ยงปลานิลของสหกรณ์ระดับปานกลาง ได้แก่ เพื่อนสมาชิก ร้อยละ 3.37 รองลงมา ได้แก่ การศึกษาดูงานจากมหาวิทยาลัยพะเยา ร้อยละ 3.35 การศึกษาดูงานจากกรมส่งเสริมสหกรณ์ ร้อยละ 3.25 และการอบรมจากกรมส่งเสริมสหกรณ์ ร้อยละ 3.13 ตามลำดับ

ความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในการเลี้ยงปลาของสมาชิกสหกรณ์อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.51 (ตารางที่ 4.8) แสดงถึง สมาชิกสหกรณ์สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในการเลี้ยงปลาได้มาก ส่งผลต่อผลผลิตในการเลี้ยงและความสำเร็จในการเลี้ยงของสมาชิกสหกรณ์

ตารางที่ 4.8 ความรู้ที่ได้รับถูกนำไปประยุกต์ใช้ในการเลี้ยงปลา

หน่วยงาน	ความรู้ที่ได้รับถูกนำไปประยุกต์ในการเลี้ยงปลาของท่านมากน้อยเพียงใด					รวม	ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
1.กรมประมง								
- อบรม	15 (20.8)	26 (36.1)	27 (37.5)	4 (5.6)	-	72 (100)	3.72	มาก
- ศึกษาดูงาน	11 (22.0)	18 (36.0)	13 (26.0)	7 (14.0)	1 (2.0)	50 (100)	3.62	มาก
2.กรมส่งเสริมสหกรณ์								
- อบรม	1 (1.6)	15 (23.4)	40 (62.5)	7 (10.9)	1 (1.6)	64 (100)	3.13	ปานกลาง
- ศึกษาดูงาน	1 (6.3)	2 (12.5)	13 (81.2)	-	-	16 (100)	3.25	ปานกลาง
3.เพื่อนเกษตรกร	-	35 (51.4)	24 (35.3)	8 (11.8)	1 (1.5)	68 (100)	3.37	ปานกลาง
4.มหาวิทยาลัยพะเยา								
- อบรม	27 (41.5)	24 (36.7)	11 (16.9)	3 (4.6)	-	65 (100)	4.15	มาก
- ศึกษาดูงาน	2 (10.0)	7 (35.0)	7 (35.0)	4 (20.0)	-	20 (100)	3.35	ปานกลาง
							ค่าเฉลี่ย 3.51	มาก

ที่มา: จากการสำรวจ, 2556

ความรู้ความเข้าใจของสมาชิกสหกรณ์เรื่องการเลี้ยงปลานิลแปลงเพศ

ในด้านความรู้ความเข้าใจของสมาชิกสหกรณ์เรื่องการเลี้ยงปลา เมื่อใช้ข้อคำถามที่เกี่ยวกับแนวทางปฏิบัติที่ถูกต้องตลอดจนลักษณะพฤติกรรมของปลานิล โดยข้อคำถามทั้งหมดมีคะแนนเต็ม 20 คะแนน พบว่า ครึ่งหนึ่งของสมาชิกสหกรณ์ ร้อยละ 50 มีความรู้ความเข้าใจในการเลี้ยงปลาอยู่ในช่วง 13-14 คะแนน ส่วนร้อยละ 36.1 มีความรู้ความเข้าใจอยู่ในช่วง 15-16 คะแนน ร้อยละ 8.4 มีความรู้ความเข้าใจอยู่ในช่วง 11-12 คะแนน และมีเพียงร้อยละ 5.6 เท่านั้นที่มีคะแนนความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปลานิลอยู่ในช่วง 17-18 คะแนน (ตารางที่ 4.9)

ตารางที่ 4.9 ความรู้ความเข้าใจของสมาชิกสหกรณ์เรื่องการเลี้ยงปลานิลแปลงเพศ (คะแนน)

ความรู้ความเข้าใจเรื่องการเลี้ยงปลา	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
11 – 12 คะแนน	6	8.4
13 – 14 คะแนน	36	50.0
15 – 16 คะแนน	26	36.1
17 – 18 คะแนน	4	5.6
รวม	72	100.00

ที่มา: จากการสำรวจ, 2556

หากพิจารณาด้านความรู้ความเข้าใจของสมาชิกสหกรณ์เรื่องการเลี้ยงปลานิลแปลงเพศ (ตารางที่ 4.10) ในแต่ละข้อคำถาม จำนวน 20 ข้อ ซึ่งใช้คำถามแบบถูกผิด พบว่า สมาชิกสหกรณ์มีความรู้ความเข้าใจในการเลี้ยงปลามากที่สุด คือ ขั้นตอนแรกในการเตรียมบ่อต้องมีการตากบ่อเพื่อฆ่าเชื้อโรคและศัตรูปลาและระดับความลึกของน้ำในบ่อเลี้ยงปลา คือ ลึกตั้งแต่ 1 เมตร ถึง 1.5 เมตร ร้อยละ 100.0 รองลงมา ได้แก่ ก่อนที่จะมีการจับปลา 2 วัน ต้องมีการงดอาหารปลา ร้อยละ 99 การจัดหาพันธุ์ปลามาเลี้ยงควรเป็นลูกพันธุ์ปลาที่มีขนาดความยาวตั้งแต่ 3-5 ซม. และควรจะให้มีขนาดตัวใกล้เคียง ร้อยละ 97 ปลานิลเป็นปลาที่กินเนื้อเท่านั้น ร้อยละ 96 หากน้ำเป็นด่างมากปลาจะตาย ร้อยละ 94 นิ้วยของปลานิลชอบอยู่รวมกันเป็นฝูงตามแม่น้ำและก่อนให้อาหารควรให้สัญญาณ เช่นการทำให้น้ำกระเพื่อม ร้อยละ 93 หากน้ำเป็นกรดมากปลาจะไม่อยากกินอาหาร ความต้านทานโรคต่ำ ร้อยละ 92 อัตราการปล่อยลูกปลาขนาด 3-5 เซนติเมตร ใช้อัตรา 8,000 ตัวขึ้นไปต่อไร่ หากน้ำมีสีเขียวจัดจนเกินไปแสดงว่ามีการใส่ปุ๋ยปริมาณน้อยเกินไปและการเลี้ยงที่หนาแน่นทำให้เกิดโรคปลา ร้อยละ 82 ปลาจะกินอาหารมากขึ้นและต้องการพลังงานสูงในฤดูหนาว ร้อยละ 75 การให้อาหารปลา

ตำแหน่งที่สมควรเปลี่ยนไปเรื่อย ๆ ร้อยละ 49 ปลานิลเป็นปลาที่กินอาหารกลางๆน้ำ ร้อยละ 42 การใส่ปุ๋ยพืชสดในบ่อเลี้ยงปลาควรใส่ปริมาณครั้งละ 50-100 กิโลกรัมต่อไร่ต่อเดือนและการให้อาหารที่ไม่เหมาะสมไม่ใช่สาเหตุที่ทำให้เกิดโรคในปลา ร้อยละ 36 ช่วงเวลาที่เหมาะสมในการปล่อยลูกปลาลงเลี้ยง คือ ช่วงเย็น ร้อยละ 32 ปริมาณการให้อาหารสมทบแก่ปลาที่เหมาะสม ไม่ควรเกิน 6% ของน้ำหนักปลา ร้อยละ 28 ปุ๋ยที่ใส่ในบ่อปลาได้ 2 ประเภท คือปุ๋ยคอก และปุ๋ยพืชสด ร้อยละ 13 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.10 ข้อคำถามเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจของสมาชิกสหกรณ์

ความรู้ความเข้าใจเรื่องการผลิต	ถูก	ผิด	รวม	ร้อยละ
1.ปลานิลเป็นปลาที่กินเนื้อเท่านั้น	69 (95.8)	3 (4.2)	72 (100)	96.0
2.นิสัยของปลานิลชอบอยู่รวมกันเป็นฝูงตามแม่น้ำ	67 (93.1)	5 (6.9)	72 (100)	93.0
3.ขั้นตอนแรกในการเตรียมบ่อต้องมีการตากบ่อเพื่อฆ่าเชื้อโรคและศัตรูปลา	72 (100)	-	72 (100)	100.00
4.การจัดหาพันธุ์ปลามาเลี้ยงควรเป็นลูกพันธุ์ปลาที่มีขนาดความยาวตั้งแต่ 3-5 ซม. และควรจะให้มีความยาวใกล้เคียงกัน	70 (97.2)	2 (2.8)	72 (100)	97.0
5.อัตราการปล่อยลูกปลาขนาด 3-5 เซนติเมตร ใช้อัตรา 8,000 ตัวขึ้นไปต่อไร่	59 (81.9)	13 (18.1)	72 (100)	82.0
6.ช่วงเวลาที่เหมาะสมในการปล่อยลูกปลาลงเลี้ยง คือ ช่วงเย็น	23 (31.9)	49 (68.1)	72 (100)	32.0
7.ปลานิลเป็นปลาที่กินอาหารกลางๆน้ำ	30 (41.7)	42 (58.3)	72 (100)	42.0
8.ก่อนให้อาหารควรให้สัญญาณ เช่นการทำให้น้ำกระเพื่อม	67 (93.1)	5 (6.9)	72 (100)	93.0
9.การให้อาหารปลาตำแหน่งที่สมควรเปลี่ยนไปเรื่อย ๆ	35 (48.6)	37 (51.4)	72 (100)	49.0

ตารางที่ 4.10 (ต่อ)

ความรู้ความเข้าใจเรื่องการเลี้ยง	ถูก	ผิด	รวม	ร้อยละ
10.การใส่ปุ๋ยพืชสดในบ่อเลี้ยงปลาควรใส่ปริมาณครั้งละ 50-100 กิโลกรัมต่อไร่ต่อเดือน	26 (36.1)	46 (63.9)	72 (100)	36.0
11.ปริมาณการให้อาหารสมทบแก่ปลาที่เหมาะสมไม่ควรเกิน 6% ของน้ำหนักปลา	20 (27.8)	52 (72.2)	72 (100)	28.0
12.ระดับความลึกของน้ำในบ่อเลี้ยงปลา คือ ลึกตั้งแต่ 1 เมตร ถึง 1.5 เมตร	72 (100)	-	72 (100)	100.00
13.ปลาจะกินอาหารมากขึ้นและต้องการพลังงานสูงในฤดูหนาวที่มี อุณหภูมิ	54 (75.0)	18 (25.0)	72 (100)	75.0
14.หากน้ำมีสีเขียวจัดจนเกินไปแสดงว่ามีการใส่ปุ๋ยปริมาณน้อยเกินไป	59 (81.9)	13 (18.1)	72 (100)	82.0
15.การเลี้ยงที่หนาแน่นทำให้เกิดโรคปลา	59 (81.9)	13 (18.1)	72 (100)	82.0
16.การให้อาหารที่ไม่เหมาะสมไม่ใช่สาเหตุที่ทำให้เกิดโรคในปลา	26 (36.1)	46 (63.9)	72 (100)	36.0
17.หากน้ำเป็นกรดมากปลาจะไม่อยากกินอาหาร ความต้านทานโรคต่ำ	66 (91.7)	6 (8.3)	72 (100)	92.0
18.หากน้ำเป็นด่างมากปลาจะตาย	68 (94.4)	4 (5.6)	72 (100)	94.0
19.ปุ๋ยที่ใส่ในบ่อปลาได้ 2 ประเภท คือปุ๋ยคอก และ ปุ๋ยพืชสด	9 (12.5)	63 (87.5)	72 (100)	13.0
20.ก่อนที่จะมีการจับปลา 2 วัน ต้องมีการงดอาหารปลา	71 (98.6)	1 (1.4)	72 (100)	99.0

ที่มา: จากการสำรวจ, 2556

ตัวเลขในวงเล็บ หมายถึง ร้อยละ

4.3 ต้นทุนและผลตอบแทนในการเลี้ยงปลา

ในการวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนในการเลี้ยงปลา ได้แบ่งสมาชิกสหกรณ์ที่มีขนาดการเลี้ยงปลาเป็น 3 ขนาด คือ สมาชิกสหกรณ์ที่มีขนาดการเลี้ยงปลา 3 ขนาด คือ ขนาดการเลี้ยงปลาไม่เกิน 5 ไร่ จำนวน 51 ราย ขนาดการเลี้ยงปลาเกิน 5 ไร่ แต่ไม่เกิน 10 ไร่ จำนวน 17 ราย และขนาดการเลี้ยงปลาเกิน 10 ไร่ขึ้นไป จำนวน 4 ราย ในที่นี่จะใช้คำว่า ขนาดเล็ก แทนขนาดการเลี้ยงปลาไม่เกิน 5 ไร่ ขนาดกลาง แทนขนาดการเลี้ยงปลาเกิน 5 ไร่ แต่ไม่เกิน 10 ไร่ และขนาดใหญ่แทนขนาดการเลี้ยงปลาเกิน 10 ไร่ขึ้นไป โดยเปรียบเทียบการลงทุนและผลตอบแทนจากการลงทุนของสมาชิกสหกรณ์ในภาพรวมต่อไร่ต่อปี แยกตามขนาดในการเลี้ยง

ตารางที่ 4.11 จำนวนฟาร์มที่มีกำไรและขาดทุนโดยจำแนกตามขนาดฟาร์ม

ขนาดการเลี้ยง	กำไร (ราย)	ร้อยละ	ขาดทุน (ราย)	ร้อยละ	รวม	ร้อยละ
ขนาดเล็ก	40	78.43	11	21.57	51	100
ขนาดกลาง	14	82.35	3	17.65	17	100
ขนาดใหญ่	2	50.00	2	50.00	4	100
รวม	56	77.78	16	22.22	72	100

ที่มา: จากการสำรวจ, 2556

4.3.1 ต้นทุนในการเลี้ยงปลานิล จำแนกตามขนาดฟาร์ม

การลงทุนของสมาชิกสหกรณ์พิจารณาจากต้นทุนคงที่ ได้แก่ ค่าใช้จ่ายในการขุดบ่อ เครื่องจักรกลการเกษตร โรงเรือนและการวางท่อ ในด้านการขุดบ่อ คิดจากการลงทุนขุดบ่อทั้งหมด แต่เนื่องจากที่ดิน ไม่มีค่าเสื่อมราคา เพื่อคำนวณต้นทุนขุดบ่อ จึงคิดค่าเสื่อมตามวิธีเส้นตรง มีอายุการใช้งาน 20 ปี เท่ากับอาคาร ส่วนประกอบอื่นๆ ได้แก่ เครื่องจักรกลการเกษตร โรงเรือน ท่อ คิดค่าเสื่อมตามวิธีเส้นตรง มีอายุการใช้งาน 10 ปี และต้นทุนผันแปร คือ ต้นทุนที่สมาชิกสหกรณ์ลงทุนในการผลิต ได้แก่ ค่าพันธุ์ปลา อาหาร ยาปฏิชีวนะ น้ำมันเชื้อเพลิงและไฟฟ้า ค่าปุ๋ยขาวและปุ๋ยขาวร้อน ค่าแรงงาน ค่าบัญชี และค่าใช้จ่ายอื่นๆ รายละเอียดดังต่อไปนี้ (ตารางที่ 4.12)

ต้นทุนของสมาชิกสหกรณ์ที่มีฟาร์มขนาดเล็ก

สำหรับการลงทุนของสมาชิกสหกรณ์ที่มีฟาร์มขนาดเล็กทั้ง 51 ราย พบว่า มีต้นทุนการผลิตเฉลี่ยต่อไร่ เท่ากับ 134,750.76 บาท ประกอบด้วยต้นทุนคงที่ ร้อยละ 3.57 และต้นทุนผันแปร ร้อยละ 96.43 (ตารางที่ 4.12)

ด้านต้นทุนคงที่ มีค่าใช้จ่ายต่อไร่ต่อปี เท่ากับ 4,814.41 บาท คิดเป็นร้อยละ 3.57 พบว่า ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการขุดบ่อสูงที่สุด รองลงมาได้แก่ เครื่องจักรกลการเกษตร ประกอบด้วย เครื่องสูบน้ำและท่อสูบน้ำ ขณะที่ค่าใช้จ่ายอื่นๆ ประกอบด้วย โรงเรือนและการวางท่อมีต้นทุนคงที่ต่ำที่สุด คิดเป็นร้อยละ 1.82 ร้อยละ 1.36 และร้อยละ 0.39 ตามลำดับ การขุดบ่อซึ่งมีค่าใช้จ่ายสูงสุด เนื่องจากการขุดบ่อเป็นการลงทุนระยะยาวและมีอายุการใช้งาน 20 ปี ประกอบกับค่าจ้างขุดบ่อมีการจ้างขุดที่แพงจึงทำให้ค่าใช้จ่ายสูงตาม

ด้านต้นทุนผันแปร มีค่าใช้จ่ายต่อไร่ต่อปี เท่ากับ 129,936.35 บาท คิดเป็นร้อยละ 96.43 พบว่า ค่าอาหารสำหรับปลากลางของฟาร์มขนาดเล็กมีค่าใช้จ่ายสูงที่สุด คิดเป็นร้อยละ 87.45 ของต้นทุนผันแปรทั้งหมด เนื่องจากอาหารสำหรับปลากลางของฟาร์มขนาดเล็กจะใช้เลี้ยงปลาตั้งแต่ปล่อยปลาลงในบ่อเลี้ยงกระทั่งจับขาย ซึ่งอาหารสำหรับปลากลางมีราคาค่อนข้างแพง ทำให้สมาชิกมีค่าใช้จ่ายสูง และสมาชิกสหกรณ์จะซื้ออาหารในการเลี้ยงปลาไม่นิยมใช้ขี้หมูหรือขี้ไก่เลี้ยงและไม่นิยมเลี้ยงหมูหรือไก่บนบ่อปลา เพราะปลาจะมีกลิ่นและระบบน้ำเสีย ค่าใช้จ่ายผันแปรรองลงมา ได้แก่ ค่าพันธุ์ปลา ร้อยละ 3.37 ค่าแรงงานในกิจกรรมจับปลา ร้อยละ 2.32 น้ำมันเชื้อเพลิงและไฟฟ้า ร้อยละ 1.62 ค่าปูนขาวและปูนร้อน ร้อยละ 0.59 ค่าอาหารปลาเล็ก ร้อยละ 0.49 และค่าใช้จ่ายอื่นๆ ได้แก่ ค่าซ่อมแซมเครื่องจักรกลและค่าปุ๋ยคอก ร้อยละ 0.27 ตามลำดับ พันธุ์ปลาที่สมาชิกสหกรณ์ที่มีฟาร์มขนาดเล็กใช้เลี้ยงจะนิยมให้สหกรณ์ฯ เป็นผู้จัดหามาให้ เพราะมีราคาถูกกว่าการจัดหาเอง รวมถึงการจัดหาเองในบางครั้งต้องไปปรับด้วยตนเองทำให้มีค่าใช้จ่ายมากกว่า แต่หากให้สหกรณ์ฯ จัดหาให้และจะบริการจัดส่งให้ถึงหน้าฟาร์มของสมาชิก ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับแรงงานในกิจกรรมจ้างจับปลา โดยปกติจะใช้แรงงานในการจับปลา 5 - 6 คน ค่าแรงงานเฉลี่ยเท่ากับ 230 บาทต่อคนต่อวัน ซึ่งการจับปลาจะจับเฉพาะช่วงเช้ามืดถึงสายๆ เท่านั้น ใช้เวลาในการจับปลาจนกระทั่งพอค่ำมารับประมาณ 2-3 ชั่วโมง ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับน้ำมันเชื้อเพลิงและไฟฟ้า ส่วนใหญ่จะใช้ช่วงก่อนจะจับปลามากที่สุด โดยจะใช้ในการสูบน้ำออกจากบ่อก่อนการจับปลา แต่ในบางรายจะใช้วิธีการโดยวิธีปล่อยน้ำจากที่สูงไปหาที่ต่ำ โดยไม่ต้องใช้ไฟฟ้าในการสูบน้ำ ส่วนค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับค่าปูนขาวและปูนร้อน ค่าอาหารสำหรับปลา

เล็ก และค่าใช้จ่ายอื่นๆ ได้แก่ ค่าซ่อมแซมเครื่องจักรกลและค่าปุ๋ยคอก มีค่าใช้จ่ายเพียงเล็กน้อยและใช้ในช่วงแรกๆ ของการเลี้ยงปลาเท่านั้น

โดยภาพรวมของต้นทุนการผลิตของสมาชิกสหกรณ์ที่มีฟาร์มขนาดเล็กเฉลี่ยต่อไร่ต่อปี เท่ากับ 134,750.76 บาท และเมื่อคิดต้นทุนการผลิตเฉลี่ยต่อกิโลกรัม เท่ากับ 41.51 บาท ต้นทุนที่สูงที่สุดใน 3 ลำดับแรก เป็นต้นทุนผันแปรทั้งหมด ได้แก่ ค่าอาหารสำหรับปลากลางของฟาร์มขนาดเล็ก คิดเป็นร้อยละ 87.45 ของต้นทุนการผลิตทั้งหมด รองลงมาได้แก่ ค่าพันธุ์ปลา ร้อยละ 3.37 และแรงงานในกิจกรรมจ้างจับปลา ร้อยละ 2.32 ตามลำดับ ส่วนต้นทุนคงที่รวมมีเพียงร้อยละ 3.57 เท่านั้น เมื่อเทียบกับต้นทุนการผลิตทั้งหมด โดยที่ต้นทุนการผลิตส่วนใหญ่เน้นหนักที่ต้นทุนผันแปรเป็นสำคัญ

ต้นทุนของสมาชิกสหกรณ์ที่มีฟาร์มขนาดกลาง

สำหรับการลงทุนของสมาชิกสหกรณ์ที่มีฟาร์มขนาดกลาง ซึ่งมีสมาชิก จำนวน 17 ราย พบว่ามีต้นทุนการผลิตเฉลี่ย เท่ากับ 140,397.23 บาท ประกอบด้วยต้นทุนคงที่ ร้อยละ 6.07 และต้นทุนผันแปร ร้อยละ 93.93 ต้นทุนการผลิตส่วนใหญ่เป็นต้นทุนผันแปร ซึ่งได้แก่ ค่าอาหารสำหรับปลากลางของฟาร์มขนาดกลาง ที่มีค่าใช้จ่ายสูงถึง 120,773.53 บาทต่อไร่ต่อรอบ หรือร้อยละ 86.02 รองลงมาได้แก่ ค่าขุดบ่อ 6,267.65 บาท คิดเป็นร้อยละ 4.46 (ตารางที่ 4.12)

ด้านต้นทุนคงที่ มีค่าใช้จ่ายต่อไร่ต่อปี เท่ากับ 8,521.18 บาท หรือร้อยละ 6.07 ประกอบด้วยค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการขุดบ่อ โดยมีต้นทุนคงที่สูงที่สุด เท่ากับ 6,267.65 บาท รองลงมาได้แก่ ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับเครื่องจักรกลการเกษตร 1,612.94 บาท และค่าใช้จ่ายอื่นๆ ได้แก่ โรงเรือนและการวางท่อ 640.59 บาท

ด้านต้นทุนผันแปร มีค่าใช้จ่ายต่อไร่ต่อปี เท่ากับ 131,876.05 บาท หรือคิดเป็นร้อยละ 93.93 นอกจากค่าอาหารสำหรับปลากลางของฟาร์มขนาดกลางจะมีค่าใช้จ่ายในต้นทุนการผลิตสูงสุดแล้วยังมีค่าใช้จ่ายอื่นๆ ได้แก่ ค่าพันธุ์ปลา 3,552.35 บาท ค่าแรงงานสำหรับกิจกรรมจ้างจับปลา 3,464.71 บาท ค่าปูนขาวและปูนร้อน 1,116.76 บาท ค่ายาปฏิชีวนะและสารเคมี 984.59 บาท ค่าน้ำมันเชื้อเพลิงและไฟฟ้า 788.82 บาท ค่าอาหารสำหรับปลาเล็ก 715.88 บาท และค่าใช้จ่ายอื่นๆ ได้แก่ ค่าซ่อมแซมเครื่องจักรกล 429.41 บาท ตามลำดับ

ในด้านมูลค่าเช่าบ่อของสมาชิกสหกรณ์ที่มีฟาร์มขนาดกลาง มีจำนวน 3 ราย ที่มีการเช่าบ่อเลี้ยงปลาเพิ่มเติมจากบ่อของตัวเอง โดยมีค่าเช่าบ่อเฉลี่ย 6,066.67 บาทต่อไร่ต่อปี ซึ่งไม่ได้นำมาคิดคำนวณในตารางต้นทุนและผลตอบแทน เนื่องจากมีสมาชิกสหกรณ์ส่วนน้อยเท่านั้นที่มีการเช่าบ่อ และค่าใช้จ่ายดังกล่าวค่อนข้างสูงหากนำมาคิดคำนวณจะทำให้ผลการคิดต้นทุนและผลตอบแทนของสมาชิกสหกรณ์ที่มีฟาร์มขนาดกลางคลาดเคลื่อนค่อนข้างมาก

โดยภาพรวมของต้นทุนการผลิตของสมาชิกที่มีฟาร์มขนาดกลางเฉลี่ยเท่ากับ 140,397.23 บาทต่อไร่ต่อปี เมื่อคิดต้นทุนการผลิตเฉลี่ยต่อกิโลกรัม เท่ากับ 44.01 บาท ซึ่งเป็นต้นทุนที่เฉลี่ยจากปลาทั้ง 4 เบอร์ คือ ปลาเบอร์ 1 เบอร์ 2 เบอร์ 3 และเบอร์ 4 โดยต้นทุนค่าอาหารปลา เป็นต้นทุนที่มากที่สุด ร้อยละ 86.02

ต้นทุนของสมาชิกสหกรณ์ที่มีฟาร์มขนาดใหญ่

สำหรับการลงทุนของสมาชิกสหกรณ์ที่มีฟาร์มขนาดใหญ่ ซึ่งมีสมาชิก จำนวน 4 ราย พบว่าต้นทุนการผลิตส่วนใหญ่เป็นต้นทุนผันแปร คิดเป็นร้อยละ 87.60 ของต้นทุนการผลิตทั้งหมดและเป็นต้นทุนคงที่ คิดเป็นร้อยละ 12.40 (ตารางที่ 4.12)

ด้านต้นทุนคงที่ มีค่าใช้จ่ายต่อไร่ต่อปี 19,412.50 บาท พบว่า มีค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการขุดบ่อสูงที่สุด คิดเป็นร้อยละ 5.10 ส่วนค่าใช้จ่ายอื่นๆ ได้แก่ โรงเรือนและการวางท่อ มีค่าใช้จ่ายใกล้เคียงกับการขุดบ่อ คือ ร้อยละ 4.98 แสดงให้เห็นว่าในฟาร์มขนาดใหญ่ การขุดบ่อที่มากขึ้นทำให้ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการขุดบ่อสูงตามไปด้วยเช่นเดียวกับโรงเรือนและการวางท่อ เนื่องจากสมาชิกมีบ่อมากขึ้นทำให้สมาชิกต้องสร้างโรงเรือนเพื่อใช้สำหรับเก็บอาหารปลา และใช้สำหรับเป็นที่พักอาศัยชั่วคราวในการเลี้ยงปลา โดยเฉพาะในช่วงใกล้จับปลาเพื่อป้องกันการขโมยปลา ส่งผลให้มีค่าใช้จ่ายในส่วน of โรงเรือนสูง ส่วนค่าใช้จ่ายค่าเครื่องจักรกลการเกษตร เครื่องสูบน้ำและท่อสูบน้ำ คิดเป็นร้อยละ 2.32 ซึ่งมีค่าใช้จ่ายไม่สูงมากนัก

ด้านต้นทุนผันแปร มีค่าใช้จ่ายต่อไร่ต่อปี 137,100.00 บาท พบว่า ค่าอาหารสำหรับปลากลางของฟาร์มขนาดใหญ่มีค่าใช้จ่ายสูงสุด คิดเป็นร้อยละ 78.25 อาหารสำหรับปลากลางของฟาร์มขนาดใหญ่ที่ใช้เลี้ยงปลา จะใช้เลี้ยงตั้งแต่บ่อปลาลงบ่อเลี้ยงจนกระทั่งจับปลา และเนื่องจากราคาอาหารในปัจจุบันมีราคาค่อนข้างแพง ทำให้ค่าใช้จ่ายสูงอย่างเห็นได้ชัด ส่วนต้นทุนผันแปรอื่นๆ มีค่าใช้จ่ายไม่สูงมากนัก ส่วนใหญ่จะมีค่าใช้จ่ายที่ไม่แตกต่างกันมากนัก โดย ค่าพันธุ์ปลา คิดเป็นร้อย

ละ 2.65 ค่าน้ำมันเชื้อเพลิงและไฟฟ้า ร้อยละ 2.39 ค่าแรงงานในกิจกรรมจับปลา ร้อยละ 2.03 เช่นเดียวกับ ค่าอาหารสำหรับปลาเล็ก ค่ายาปฏิชีวนะและสารเคมี ค่าปูนขาวและปูนร้อนและค่าใช้จ่ายอื่นๆ ได้แก่ ค่าซ่อมแซมเครื่องจักรกลและค่าปุ๋ยคอก ที่มีค่าใช้จ่ายใกล้เคียงกัน ตามลำดับ

สำหรับค่าเช่าของสมาชิกสหกรณ์ที่มีฟาร์มขนาดใหญ่ เฉลี่ย 8,000.00 บาทต่อไร่ต่อปี แต่ไม่ได้นำมาคิดคำนวณในตารางต้นทุนและผลตอบแทน เนื่องจาก มีเพียง 2 รายเท่านั้นที่มีการเช่าบ่อเพิ่มเติม ซึ่งหากพิจารณาถึงสมาชิกสหกรณ์ที่มีการเช่าบ่อเพิ่มขึ้นหากนำมาคิดคำนวณในต้นทุนและผลตอบแทนจะส่งผลให้ต้นทุนการผลิตสูงขึ้นอย่างเห็นได้ชัดและไม่สอดคล้องกับต้นทุนการผลิตที่แท้จริงของสมาชิกสหกรณ์

ในฟาร์มที่มีขนาดใหญ่ ใช้ต้นทุนในการผลิตเฉลี่ย คิดเป็นเงิน 156,512.50 บาทต่อไร่ต่อปี หรือคิดเป็นเงิน 78,256.25 บาทต่อไร่ต่อรอบ ต้นทุนการผลิตส่วนใหญ่ ได้แก่ ค่าใช้จ่ายสำหรับอาหารปลาของฟาร์มขนาดใหญ่ มากที่สุด ร้อยละ 78.29 รองลงมา ได้แก่ ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการขุดบ่อ ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับโรงเรือนและการวางท่อ ตามลำดับ

จากการศึกษาเปรียบเทียบด้านต้นทุนการผลิตของสมาชิกสหกรณ์ทั้ง 3 ขนาด คือสมาชิกที่มีฟาร์มขนาดเล็ก ขนาดกลางและขนาดใหญ่ สัดส่วนด้านต้นทุนการผลิต พบว่า ต้นทุนการผลิตของสมาชิกสหกรณ์ที่มีฟาร์มขนาดเล็กมีต้นทุนการผลิตต่ำที่สุด ทั้งในส่วนของต้นทุนคงที่และต้นทุนผันแปร ค่าใช้จ่ายในการลงทุนหรือต้นทุนคงที่ของสมาชิกสหกรณ์ทั้ง 3 ขนาด เน้นหนักในการลงทุนเกี่ยวกับ ค่าอาหารสำหรับปลากลาง ค่าพันธุ์ปลา และค่าแรงงานในกิจกรรมจับปลาเป็นหลัก ขนาดการเลี้ยงที่ใหญ่ขึ้น ส่งผลให้ค่าอาหารสำหรับปลากลางเพิ่มขึ้น ในขณะที่การนำปลาลงเลี้ยงจะใช้พันธุ์ปลานิลปริมาณมาก ในฟาร์มขนาดเล็กมากกว่าฟาร์มขนาดกลางและขนาดใหญ่ รวมถึงค่าแรงงานจ้างในกิจกรรมจับปลา ซึ่งมีค่าใช้จ่ายไม่แตกต่างกันมากนัก ในด้านต้นทุนคงที่เน้นหนักในการลงทุนเกี่ยวกับการขุดบ่อ โรงเรือน การวางท่อ เครื่องสูบน้ำและท่อสูบน้ำ ตามลำดับ การขุดบ่อในฟาร์มขนาดใหญ่มีค่าใช้จ่ายสูงกว่าฟาร์มขนาดกลางและฟาร์มขนาดเล็กค่อนข้างมาก เช่นเดียวกับการสร้างโรงเรือนที่ส่วนใหญ่มีการสร้างในฟาร์มขนาดใหญ่มากที่สุด ส่วนฟาร์มขนาดกลางและขนาดเล็กมีค่าใช้จ่ายเพียงเล็กน้อยเท่านั้น สมาชิกไม่นิยมนำอาหารปลาไว้ในฟาร์ม เนื่องจากมีพื้นที่ในการเลี้ยงไม่มาก สามารถเก็บอาหารปลาไว้ที่บ้านและนำอาหารปลาใส่หลังรถไปให้ปลาได้ จึงไม่นิยมสร้างโรงเรือน ในการใช้เครื่องสูบน้ำและท่อสูบน้ำในฟาร์มขนาดกลางและฟาร์มขนาดเล็ก มีค่าใช้จ่ายไม่แตกต่างกันมากนัก แต่ในฟาร์มขนาดใหญ่มีค่าใช้จ่ายในส่วนนี้มากกว่าถึง 2 เท่าของฟาร์มทั้งสอง

ขนาด แสดงให้เห็นว่า ในฟาร์มขนาดใหญ่ ซึ่งมีขนาดการเลี้ยงที่มากกว่า มีการลงทุนในค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับเครื่องสูบน้ำและท่อสูบน้ำค่อนข้างสูง เพื่อให้เพียงพอกับปริมาณพื้นที่ของบ่อที่ใช้เลี้ยง

ในด้านต้นทุนการผลิตเฉลี่ยต่อกิโลกรัม พบว่า ฟาร์มขนาดใหญ่มีต้นทุนการผลิตสูงที่สุด เท่ากับ 45.86 บาท ใกล้เคียงกับฟาร์มขนาดกลางที่มีต้นทุนการผลิต เท่ากับ 44.01 บาท มีส่วนต่างเพียง 1.85 บาทต่อกิโลกรัม ส่วนฟาร์มขนาดเล็กมีต้นทุนการผลิต เท่ากับ 41.51 บาท และมีส่วนต่างกับฟาร์มขนาดใหญ่มากถึง 4.35 บาทต่อกิโลกรัม และมีส่วนต่างจากฟาร์มขนาดกลางเท่ากับ 2.50 บาทต่อกิโลกรัม เนื่องจากฟาร์มขนาดกลางและฟาร์มขนาดใหญ่มีการลงทุนมากกว่า โดยเฉพาะฟาร์มขนาดใหญ่ที่มีการลงทุนในระยะยาวมากกว่าและมีค่าใช้จ่ายสูงกว่าฟาร์มขนาดเล็กอย่างเห็นได้ชัด

4.3.2 ผลตอบแทนในการเลี้ยงปลานิล จำแนกตามขนาดฟาร์ม

ความสำเร็จของสมาชิกสหกรณ์ผู้เลี้ยงปลานิลในงานนี้ ประเมินจากผลตอบแทนสุทธิ 2 รอบการผลิต ในหัวข้อนี้จึงเก็บผลการวิเคราะห์ผลตอบแทนสุทธิ โดยจำแนกเป็น 3 ขนาด คือ ฟาร์มขนาดเล็ก ฟาร์มขนาดกลางและฟาร์มขนาดใหญ่ และชี้สาเหตุของการได้กำไรหรือขาดทุนในแต่ละขนาด ดังนี้

ตารางที่ 4.12 ต้นทุนและผลตอบแทนของฟาร์มขนาดเล็ก

ต้นทุนรวม	กำไรสุทธิเฉลี่ยต่อปี	กำไร (ราย)	ขาดทุน (ราย)
134,750.76	30,336.22	40	11

ผลตอบแทนของสมาชิกสหกรณ์ที่มีฟาร์มขนาดเล็ก

ในด้านผลตอบแทนจากการเลี้ยงปลาของสมาชิกสหกรณ์ที่มีฟาร์มขนาดเล็ก จำนวน 51 ราย จากตารางที่ 4.11 ตารางที่ 4.12 และตารางที่ 4.15 พบว่า สมาชิกทั้ง 51 ราย มีกำไร 40 ราย และขาดทุน 11 ราย พบว่า สมาชิกมีรายได้จากการขายปลาเฉลี่ย 165,086.98 บาทต่อไร่ต่อปี หรือ 82,542.49 บาทต่อรอบ ราคาปลาเฉลี่ยต่อกิโลกรัม 50.86 บาท กำไรสุทธิเฉลี่ยต่อกิโลกรัม เท่ากับ 9.35 บาท หากมองกำไรสุทธิในรอบ 1 ปี พบว่า สมาชิกที่ประสบความสำเร็จโดยมีกำไรสุทธิเท่ากับ 30,336.22 บาท (15,168.11 บาทต่อไร่ต่อรอบการผลิต) เนื่องจากสมาชิกสหกรณ์มีต้นทุนการผลิตที่ต่ำสุด เมื่อเทียบกับฟาร์มขนาดอื่นๆ ประกอบกับฟาร์มมีปริมาณผลผลิตสูง คือ 3,245.91 กิโลกรัมต่อปี จึงทำให้มีกำไรสุทธิสูงสุด โดยใช้ระยะเวลาในการเลี้ยงต่อรอบ 5.34 เดือน ในขณะที่ราคาปลาเฉลี่ยของฟาร์มขนาดเล็ก เท่ากับ 50.86 บาทต่อกิโลกรัม เมื่อนำผลผลิตเทียบกับขนาดปลา พบว่า มีปลาเบอร์ 1 มากที่สุด

ร้อยละ 75.80 รองลงมาได้แก่ เบอร์ 3 ร้อยละ 11.91 เบอร์ 2 ร้อยละ 9.54 และเบอร์ 4 ร้อยละ 2.75 ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่า ฟาร์มขนาดเล็ก ผลิตปลาเบอร์ 1 ได้มากกว่าปลาเบอร์อื่นๆ และราคาปลาเฉลี่ยค่อนข้างสูง คือ 50.86 บาทต่อกิโลกรัม รวมทั้งผลผลิตเฉลี่ยของฟาร์มขนาดเล็กที่สูง คือ 3,245.91 กิโลกรัมต่อปี ซึ่งทำให้ฟาร์มขนาดเล็กมีรายได้จากการขายปลาสูงตาม ดังนั้น สมาชิกควรผลิตให้ได้ปลาเบอร์ 1 (ขนาดตั้งแต่ 0.7-1.0 กิโลกรัมต่อตัวขึ้นไป) ให้ได้ปริมาณมากที่สุด และไม่ควรมีขนาดปลาที่แตกต่างกันมากเกินไป

ด้านของผลผลิตในฟาร์มขนาดเล็ก สมาชิกสหกรณ์สามารถผลิตผลผลิตต่อไร่ต่อปีได้เท่ากับ 3,245.91 กิโลกรัม หรือ 1,622.96 กิโลกรัมต่อรอบ และมีผลผลิตเป็นอันดับ 2 รองจากฟาร์มขนาดใหญ่ที่มีผลผลิต เท่ากับ 3,413.17 กิโลกรัม รวมทั้งในฟาร์มขนาดเล็กยังมีต้นทุนการผลิตเฉลี่ยต่อไร่ที่ต่ำ แสดงให้เห็นถึงประสิทธิภาพในการเลี้ยงของสมาชิกได้เป็นอย่างดี

สำหรับสมาชิกสหกรณ์ที่ไม่ประสบความสำเร็จ จำนวน 11 ราย นั้น จากการสำรวจและการวิเคราะห์ด้านเงินกู้เพื่อการลงทุน ด้านต้นทุนการเลี้ยงปลา ด้านราคาการจำหน่ายและด้านผลผลิตของสมาชิกสหกรณ์ พบว่า สมาชิกมีเงินกู้เพื่อการลงทุนสูงสุด 500,000.00 บาท เพียง 1 ราย และไม่ได้กู้เพื่อการลงทุน 1 ราย ส่วนใหญ่สมาชิกมีเงินกู้เพื่อการลงทุนอยู่ระหว่าง 100,000.00 – 200,000.00 บาท จำนวน 6 ราย และมีเงินกู้เพื่อการลงทุนต่ำกว่า 100,000.00 บาท จำนวน 3 ราย ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 135,818.20 บาท โดยเป็นเงินกู้จากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธกส.) มากที่สุด รองลงมาเป็นเงินกู้จากสหกรณ์ผู้เลี้ยงปลา ส่วนต้นทุนการเลี้ยงปลาของสมาชิกสหกรณ์ จากตารางที่ 4.4 มีค่าเฉลี่ยต่อไร่ เท่ากับ 134,750.76 บาท พบว่า สมาชิก จำนวน 11 ราย มีต้นทุนการเลี้ยงที่สูงกว่าต้นทุนเฉลี่ย จำนวน 6 ราย และต่ำกว่าต้นทุนเฉลี่ย 5 ราย โดยเป็นต้นทุนค่าอาหารสำหรับปลากลางของฟาร์มขนาดเล็กมากที่สุด ราคาการจำหน่ายปลาต่อกิโลกรัม มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 50.86 บาท พบว่า สมาชิกสหกรณ์มีราคาการจำหน่ายปลาที่สูงกว่าราคาการจำหน่ายเฉลี่ย จำนวน 10 ราย และมีเพียงหนึ่งรายเท่านั้นที่มีราคาต่ำกว่าราคาการจำหน่ายเฉลี่ย เนื่องจากผลิตปลาเบอร์ 3 และเบอร์ 4 ได้มากกว่าปลาเบอร์ 1 ที่มีราคาแตกต่างกันอย่างมาก ทำให้ราคาปลาเฉลี่ยของสมาชิกต่ำกว่าราคาปลาเฉลี่ยของสมาชิกทั้งหมด ซึ่งเป็นไปในทิศทางเดียวกับผลผลิตซึ่งสมาชิกมีผลผลิตต่ำกว่าผลผลิตเฉลี่ย 3,245.91 กิโลกรัม จำนวน 8 ราย และสูงกว่าผลผลิตเฉลี่ย จำนวน 3 รายเท่านั้น ซึ่งเป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้สมาชิกไม่ประสบความสำเร็จในการเลี้ยงปลา

ตารางที่ 4.13 ต้นทุนและผลตอบแทนของฟาร์มขนาดกลาง

ต้นทุนรวม	กำไรสุทธิเฉลี่ยต่อปี	กำไร (ราย)	ขาดทุน (ราย)
140,397.23	23,497.21	14	3

ผลตอบแทนของสมาชิกสหกรณ์ที่มีฟาร์มขนาดกลาง

ในด้านผลตอบแทนจากการเลี้ยงปลาของสมาชิกสหกรณ์ที่มีฟาร์มขนาดกลาง จากตารางที่ 4.11 ตารางที่ 4.13 และตารางที่ 4.15 พบว่า สมาชิกทั้ง 17 ราย มีกำไร 14 ราย ขาดทุน 3 ราย หากมองในด้านกำไรสุทธิ พบว่า สมาชิกที่ประสบความสำเร็จโดยมีกำไรสุทธิเฉลี่ยเท่ากับ 23,497.21 บาทต่อไร่ต่อปี (11,748.60 บาทต่อรอบการผลิต) มีกำไรสุทธิต่อกิโลกรัม เท่ากับ 7.36 บาทต่อกิโลกรัม แม้ราคาปลาเฉลี่ยจะมีราคาสูง แต่ในด้านของต้นทุนการผลิตก็สูงเช่นเดียวกัน โดยเฉพาะค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการขุดบ่อ ซึ่งเป็นต้นทุนคงที่ ในขณะที่อาหารสำหรับปลากลางมีค่าใช้จ่ายใกล้เคียงกันในทุกขนาดการเลี้ยง ทั้งขนาดเล็ก ขนาดกลางและขนาดใหญ่ ในด้านปริมาณการผลิตของฟาร์มขนาดกลางพบว่า มีปริมาณการผลิตไม่ดีเท่าที่ควร หากเทียบกับการใช้พื้นที่และต้นทุนในการผลิต คือ สามารถผลิตได้ผลผลิตต่อไร่ต่อปี เท่ากับ 3,190.47 กิโลกรัม ซึ่งไม่สอดคล้องกับปัจจัยการผลิตที่ใช้ไป แม้จะใช้ระยะเวลาในการเลี้ยงเฉลี่ยต่ำที่สุดจากการเลี้ยงทั้ง 3 ขนาด คือ ใช้ระยะเวลาในการเลี้ยง 5.12 เดือนก็ตาม เมื่อนำผลผลิตเทียบกับขนาดปลา พบว่า มีปลาเบอร์ 1 มากที่สุด ร้อยละ 71.34 รองลงมาได้แก่เบอร์ 3 ร้อยละ 13.05 เบอร์ 2 ร้อยละ 12.82 และเบอร์ 4 ร้อยละ 2.80 ตามลำดับ ซึ่งสามารถผลิตปลาเบอร์ 1 ได้มากที่สุด แต่อย่างน้อยกว่าฟาร์มขนาดเล็ก ที่สามารถผลิตปลาเบอร์ 1 ได้ ร้อยละ 75.80 ในด้านของรายได้จากการขายปลาของฟาร์มขนาดกลางมีรายได้เฉลี่ย 163,894.44 บาทต่อไร่ต่อปี หรือ 81,947.22 บาทต่อรอบ แสดงให้เห็นว่า สมาชิกสหกรณ์ยังมีการเลี้ยงที่ไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควรเมื่อเทียบกับฟาร์มขนาดเล็ก ทั้งในส่วนผลผลิตของฟาร์มและขนาดปลา ซึ่งสมาชิกสหกรณ์ควรผลิตปลาให้ได้ปริมาณใกล้เคียงหรือสูงกว่าฟาร์มขนาดเล็กและควรผลิตให้ได้ขนาดที่ตลาดต้องการ คือ ปลาเบอร์ 1 (ขนาด 0.7 – 1.0 กิโลกรัมต่อตัว) ให้มากที่สุดและมีขนาดใกล้เคียงกันทั้งบ่อ ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงการผลิตเพื่อให้เกิดความปลอดภัยต่อผู้บริโภคเป็นสำคัญ

ด้านของผลผลิตในฟาร์มขนาดกลาง พบว่า มีปริมาณผลผลิตต่อไร่ต่อปีน้อยกว่าฟาร์มขนาดใหญ่ ที่มีปริมาณผลผลิต เท่ากับ 3,413.17 กิโลกรัมต่อปี และฟาร์มขนาดเล็ก เท่ากับ 3,245.91 กิโลกรัมต่อปี ตามลำดับ แสดงให้เห็นถึงประสิทธิภาพในการเลี้ยงของสมาชิกยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควรเมื่อเทียบกับฟาร์มขนาดเล็กและฟาร์มขนาดใหญ่

สำหรับสมาชิกสหกรณ์ที่ไม่ประสบความสำเร็จ จำนวน 3 ราย นั้น จากการสำรวจและการวิเคราะห์ด้านเงินทุนเพื่อการลงทุน ด้านต้นทุนการเลี้ยงปลา ด้านราคาการจำหน่ายและด้านผลผลิตของสมาชิกสหกรณ์ พบว่า สมาชิกมีเงินทุนเพื่อการลงทุน 70,000.00 บาท เพียง 1 ราย เท่านั้นและไม่ได้กู้เพื่อการลงทุน 2 ราย โดยใช้เงินส่วนตัวในการลงทุนเลี้ยงปลา ซึ่งสมาชิกใช้แหล่งเงินทุนจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธกส.) และสหกรณ์ผู้เลี้ยงปลา ส่วนต้นทุนการเลี้ยงปลาของสมาชิกสหกรณ์ จากตารางที่ 4.4 มีค่าเฉลี่ยต่อไร่ เท่ากับ 140,397.23 บาท พบว่า สมาชิกทั้ง 3 ราย มีต้นทุนการเลี้ยงที่สูงกว่าต้นทุนเฉลี่ย ส่วนใหญ่เป็นต้นทุนค่าอาหารสำหรับปลากลางของฟาร์มขนาดกลางที่มีการให้อาหารมากกว่าสมาชิกคนอื่นๆ การขุดบ่อ เนื่องจากฟาร์มขนาดกลางมีพื้นที่ในการเลี้ยงตั้งแต่ 5 ไร่ขึ้นไป แต่ไม่เกิน 10 ไร่ ทำให้เกิดค่าใช้จ่ายในการขุดบ่อค่อนข้างสูง ราคาการจำหน่ายปลาต่อกิโลกรัม มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 51.37 บาท พบว่า สมาชิกสหกรณ์มีราคาการจำหน่ายปลาที่สูงกว่าราคาการจำหน่ายเฉลี่ย จำนวน 1 ราย และมี 2 รายที่มีการจำหน่ายต่ำกว่าราคาการจำหน่ายเฉลี่ย เนื่องจากมีผลผลิตปลาเบอร์ 3 และเบอร์ 4 มาก และมีราคาแตกต่างจากเบอร์ 1 อย่างมาก ทำให้ราคาปลาเฉลี่ยของสมาชิกต่ำกว่าราคาปลาเฉลี่ยของสมาชิกทั้งหมด ในด้านผลผลิต สมาชิกมีผลผลิตต่ำกว่าผลผลิตเฉลี่ย 3,190.47 กิโลกรัม จำนวน 2 ราย และสูงกว่าผลผลิตเฉลี่ยเพียงหนึ่งรายเท่านั้น

ตารางที่ 4.14 ต้นทุนและผลตอบแทนของฟาร์มขนาดใหญ่

ต้นทุนรวม	กำไรสุทธิเฉลี่ยต่อปี	กำไร (ราย)	ขาดทุน (ราย)
156,512.50	16,671.75	2	2

ผลตอบแทนของสมาชิกสหกรณ์ที่มีฟาร์มขนาดใหญ่

ในด้านผลตอบแทนจากการเลี้ยงปลาของสมาชิกสหกรณ์ที่มีฟาร์มขนาดใหญ่ พบว่า สมาชิกทั้ง 4 ราย มีกำไร 2 ราย ขาดทุน 2 ราย จากตารางที่ 4.11 ตารางที่ 4.14 และตารางที่ 4.15 สมาชิกสหกรณ์ฟาร์มขนาดใหญ่มีรายได้จากการขายปลาเฉลี่ย 173,184.25 บาทต่อไร่ต่อปี (86,592.13 บาทต่อรอบการผลิต) หากมองในด้านกำไรสุทธิเฉลี่ย เท่ากับ 16,671.75 บาทต่อไร่ต่อปี เมื่อคิดเป็นกำไรสุทธิต่อกิโลกรัม เท่ากับ 4.88 บาท เนื่องจากฟาร์มขนาดใหญ่มีการลงทุนในระยะยาวที่สูง ทำให้ต้นทุนการผลิตสูงตามไปด้วย ในส่วนของต้นทุนตัวอื่น ๆ รวมถึงต้นทุนผันแปรมีค่าใช้จ่ายใกล้เคียงกันทั้งขนาดเล็กและขนาดกลาง ในด้านปริมาณการผลิตของฟาร์ม พบว่า ปริมาณผลผลิตเฉลี่ยต่อปี เท่ากับ 3,413.17 กิโลกรัม เมื่อนำผลผลิตเทียบกับขนาดปลา พบว่า มีเบอร์ 1 มากที่สุด ร้อยละ 75.96 รองลงมาได้แก่ เบอร์ 3 ร้อยละ 14.56 เบอร์ 2 ร้อยละ 4.07 และเบอร์ 4 ร้อยละ 5.42 ตามลำดับ ระยะเวลาในการเลี้ยงเฉลี่ย 5.38 เดือนต่อรอบ แม้ฟาร์มขนาดใหญ่จะใช้เวลาในการเลี้ยงมากกว่าฟาร์มขนาดเล็กและ

ขนาดกลางเพียงเล็กน้อย แต่ปริมาณผลผลิตที่ได้รับมีความแตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัด ซึ่งหากสมาชิกที่มีฟาร์มขนาดใหญ่สามารถควบคุมต้นทุนการผลิตให้ต่ำลงได้ส่งผลให้มีผลตอบแทนสูงขึ้น โดยมีกำไรสุทธิ 4.88 บาทต่อกิโลกรัม ซึ่งฟาร์มขนาดเล็กที่มีกำไรสุทธิ 9.35 บาทต่อกิโลกรัม หรือฟาร์มขนาดใหญ่มีกำไรสุทธิน้อยกว่าฟาร์มขนาดเล็ก 4.47 บาทต่อกิโลกรัม ฟาร์มขนาดกลางมีกำไรสุทธิ 7.36 บาทต่อกิโลกรัม หรือฟาร์มขนาดใหญ่มีกำไรสุทธิน้อยกว่าฟาร์มขนาดกลาง 2.48 บาทต่อกิโลกรัม หากมองในด้านกำไรสุทธิ สมาชิกสหกรณ์ยังมีการเลี้ยงที่ไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควรเมื่อเทียบกับฟาร์มขนาดเล็กและขนาดกลาง เนื่องจากส่วนหนึ่งยังขึ้นอยู่กับ ปริมาณผลผลิต ราคาปลาและต้นทุนการผลิตเป็นสำคัญ ด้านของผลผลิตในฟาร์มขนาดใหญ่ พบว่า สมาชิกสหกรณ์มีปริมาณผลผลิตต่อไร่ต่อปีดีกว่าฟาร์มขนาดเล็กและฟาร์มขนาดกลาง แสดงให้เห็นถึง การเลี้ยงที่มีประสิทธิภาพดีกว่า

สำหรับสมาชิกสหกรณ์ที่ไม่ประสบความสำเร็จ จำนวน 2 ราย นั้น จากการสำรวจและการวิเคราะห์เงินกู้เพื่อการลงทุน ต้นทุนการเลี้ยงปลา ราคาการจำหน่ายและผลผลิตของสมาชิกสหกรณ์ พบว่า สมาชิกมีเงินกู้เพื่อการลงทุน 250,000.00 บาท 1 ราย และไม่ได้กู้เพื่อการลงทุน 1 ราย สมาชิกใช้แหล่งเงินกู้จากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธกส.) และกู้จากสหกรณ์ผู้เลี้ยงปลา ส่วนต้นทุนการเลี้ยงปลาของสมาชิกสหกรณ์ จากตารางที่ 4.4 มีค่าเฉลี่ยต่อไร่ เท่ากับ 156,512.50 บาท พบว่า มีสมาชิก 1 ราย ที่มีต้นทุนการเลี้ยงที่สูงกว่าต้นทุนเฉลี่ย และอีก 1 ราย ที่มีต้นทุนการเลี้ยงต่ำกว่าต้นทุนเฉลี่ย ส่วนใหญ่เป็นต้นทุนระยะยาว ได้แก่ โรงเรือน และต้นทุนระยะสั้น ได้แก่ ค่าอาหารสำหรับปลากลาง นอกจากนี้สมาชิกยังมีการสต็อกอาหารสำหรับปลากลางไว้มากเกินไป ทำให้ต้องทำการสร้างโรงเรือนเพื่อเก็บสต็อกอาหารไว้ จึงทำให้เกิดค่าใช้จ่ายในการเลี้ยงเพิ่มขึ้น ราคาการจำหน่ายปลาต่อกิโลกรัม มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 50.74 บาท พบว่า สมาชิกสหกรณ์มีราคาการจำหน่ายปลาที่สูงกว่าราคาการจำหน่ายเฉลี่ย 1 ราย และมีการจำหน่ายต่ำกว่าราคาการจำหน่ายเฉลี่ย 1 ราย เนื่องจากมีผลผลิตที่ต่ำกว่าผลผลิตเฉลี่ยค่อนข้างมากและมีการจำหน่ายผลผลิตปลาเบอร์ 2 ซึ่งส่วนใหญ่สมาชิกจะไม่นิยมจำหน่ายปลาเบอร์ 2 เพราะราคาจะแตกต่างจากปลาเบอร์ 1 มาก แต่จะจำหน่ายปลาเบอร์ 2 รวมกับปลาเบอร์ 1 และคิดราคาเฉลี่ยของทั้ง 2 เบอร์รวมกันซึ่งจะมีราคาที่สูงกว่าแยกขายเฉพาะแต่ปลาเบอร์ 2 ทำให้ราคาปลาเฉลี่ยของสมาชิกต่ำกว่าราคาปลาเฉลี่ยของสมาชิกทั้งหมด ในด้านผลผลิตสมาชิกมีผลผลิตต่ำกว่าผลผลิตเฉลี่ย 3,190.47 กิโลกรัม จำนวน 1 ราย และสูงกว่าผลผลิตเฉลี่ย 1 ราย

จากการศึกษาเปรียบเทียบด้านผลตอบแทนจากการลงทุนของสมาชิกสหกรณ์ทั้ง 3 ขนาด คือ สมาชิกที่มีฟาร์มขนาดเล็ก ขนาดกลางและขนาดใหญ่ สัดส่วนด้านผลผลิต พบว่า ฟาร์มขนาดใหญ่มีผลผลิตเฉลี่ยต่อปีสูงสุด รองลงมาได้แก่ ฟาร์มขนาดเล็กและฟาร์มขนาดกลาง ตามลำดับ เช่นเดียวกับรายได้เฉลี่ยจากการจำหน่ายปลาต่อไร่ต่อปีของสมาชิกสหกรณ์ พบว่า ฟาร์มขนาดใหญ่มีรายได้เฉลี่ยต่อปีสูงสุด รองลงมาได้แก่ ฟาร์มขนาดเล็กและฟาร์มขนาดกลาง ซึ่งเป็นไปตามทิศทางเดียวกันกับด้านผลผลิต แต่เมื่อเปรียบเทียบสัดส่วนจากกำไรสุทธิ พบว่า สมาชิกสหกรณ์ที่มีฟาร์มขนาดเล็กมีผลตอบแทนจากการลงทุนสูงที่สุดมากกว่าสมาชิกที่มีฟาร์มขนาดกลาง 6,839.01 บาทต่อปี และมีผลตอบแทนสูงกว่าสมาชิกที่มีฟาร์มขนาดใหญ่ 13,664.47 บาทต่อปี ดังนั้น เมื่อวิเคราะห์ผลตอบแทนจากการลงทุนทั้งหมดจากกำไรสุทธิเฉลี่ยต่อปีและผลตอบแทนจากการลงทุนทั้งหมดจากกำไรสุทธิเฉลี่ยต่อกิโลกรัม จะเห็นว่า ฟาร์มขนาดเล็ก (ขนาดการเลี้ยงปลาไม่เกิน 5 ไร่) ให้ผลตอบแทนดีกว่าฟาร์มขนาดกลาง (ขนาดการเลี้ยงปลาเกิน 5 ไร่ แต่ไม่เกิน 10 ไร่) และ ฟาร์มขนาดใหญ่ (ขนาดการเลี้ยงปลาเกิน 10 ไร่ขึ้นไป) ตามลำดับ ซึ่งการเลี้ยงของสมาชิกสหกรณ์ทั้ง 3 ขนาด มีโอกาสและมีความเสี่ยงที่จะกำไรหรือขาดทุนได้เช่นเดียวกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับการบริหารจัดการฟาร์ม การเลี้ยง การให้อาหาร รวมทั้งการบริหารจัดการสต็อกสินค้า การสร้างโรงเรือน เป็นสำคัญ

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ตารางที่ 4.15 ต้นทุนและผลตอบแทน จำแนกตามขนาดการเลี้ยง

รายการ	ขนาดเล็ก		ขนาดกลาง		ขนาดใหญ่	
	บาท/ไร่/ปี	ร้อยละ	บาท/ไร่/ปี	ร้อยละ	บาท/ไร่/ปี	ร้อยละ
ต้นทุนคงที่						
ขุดบ่อ	2,452.75	1.82	6,267.65	4.46	7,987.50	5.10
เครื่องจักรกลการเกษตร	1,835.39	1.36	1,612.94	1.15	3,625.00	2.32
ค่าใช้จ่ายอื่นๆ	526.27	0.39	640.59	0.46	7,800.00	4.98
รวมต้นทุนคงที่	4,814.41	3.57	8,521.18	6.07	19,412.50	12.40
ต้นทุนผันแปร						
ค่าพันธุ์ปลา	4,535.80	3.37	3,552.35	2.53	4,142.50	2.65
ค่าอาหารปลาเล็ก	661.96	0.49	715.88	0.51	440.00	0.28
ค่าอาหารปลากลาง	117,846.27	87.45	120,773.53	86.02	122,470.00	78.25
ยาปฏิชีวนะและสารเคมี	423.14	0.31	984.59	0.70	860.00	0.55
น้ำมันเชื้อเพลิงและไฟฟ้า	2,178.20	1.62	788.82	0.56	3,735.00	2.39
ค่าปุ๋ยขี้มูลและปุ๋ยร่อน	794.90	0.59	1,166.76	0.83	902.50	0.58
แรงงาน	3,126.08	2.32	3,464.71	2.47	3,175.00	2.03
ค่าใช้จ่ายอื่นๆ	370.00	0.27	429.41	0.31	1,375.00	0.88
รวมต้นทุนผันแปร	129,936.35	96.43	131,876.05	93.93	137,100.00	87.60
ต้นทุนการผลิตเฉลี่ย/ไร่	134,750.76	100.00	140,397.23	100.00	156,512.50	100.00
ต้นทุนการผลิตเฉลี่ย/กิโลกรัม	41.51		44.01		45.86	
ผลผลิตเฉลี่ย/ปี	3,245.91		3,190.47		3,413.17	
ราคาปลาเฉลี่ย/กิโลกรัม	50.86		51.37		50.74	
การเลี้ยงเฉลี่ยต่อรอบ (เดือน)	5.34		5.12		5.38	
กำไรสุทธิเฉลี่ย/กิโลกรัม	9.35		7.36		4.88	
กำไรสุทธิเฉลี่ย/ปี	30,336.22		23,497.21		16,671.75	

หมายเหตุ 1. พื้นที่การเลี้ยงปลา แบ่งเป็น 3 ขนาด ดังนี้ ฟาร์มขนาดเล็ก หมายถึง พื้นที่ในการเลี้ยงปลาไม่เกิน 5 ไร่ ฟาร์มขนาดกลาง หมายถึง พื้นที่ในการเลี้ยงปลาเกิน 5 ไร่ แต่ไม่เกิน 10 ไร่ และฟาร์มขนาดใหญ่ หมายถึง พื้นที่ในการเลี้ยงปลาเกิน 10 ไร่ ขึ้นไป

2. คิดค่าเสื่อมราคาโดยใช้วิธีเส้นตรง อายุการใช้งานของสระเลี้ยงปลา 20 ปี, โรงเรือน ท่อ อายุการใช้งาน 10 ปี เครื่องจักรกลการเกษตร อายุการใช้งาน 10 ปี

3. ค่าเช่าบ่อ ซึ่งมีจำนวน 7 ราย ไม่นำมาคิดในตารางต้นทุน โดยมีรายละเอียดแยกตามขนาดพื้นที่ ดังนี้ ขนาดเล็กจำนวน 2 ราย เฉลี่ยรายละ 7,500 บาทต่อไร่ต่อปี ขนาดกลางจำนวน 3 ราย เฉลี่ยรายละ 6,066.67 บาทต่อไร่ต่อปี และขนาดใหญ่จำนวน 2 ราย เฉลี่ยรายละ 8,000 บาทต่อไร่ต่อปี

4. ขนาดน้ำหนักรูปปลาทั้งหมด 4 ขนาด คือ เบอร์ 1 หมายถึง น้ำหนักขนาด 0.7 – 1 กก. ต่อตัว เบอร์ 2 หมายถึง น้ำหนักขนาด 0.5 – 0.7 กก. ต่อตัว เบอร์ 3 หมายถึง น้ำหนักขนาด 0.3 – 0.5 กก. ต่อตัว เบอร์ 4 หมายถึง น้ำหนักขนาด 0.3 กก. ลงมา ต่อตัว

5. อาหารปลาเล็ก คือ อาหารที่ใช้อุณหภูมิปลาอายุ 1- 2 เดือน, อาหารปลากลาง คือ อาหารที่ใช้เลี้ยงปลาชนิดอายุ 4 เดือนขึ้นไป

ที่มา: จากการสำรวจ, 2556

4.3.3 การทดสอบความแตกต่างของต้นทุนและผลตอบแทนของขนาดฟาร์ม

เพื่อทดสอบความแตกต่างของต้นทุนและผลตอบแทนการเลี้ยงปลาของสมาชิกสหกรณ์เพื่อหาความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของต้นทุนและกำไรสุทธิแต่ละขนาดว่าแตกต่างกันหรือไม่ โดยการทดสอบสมมติฐานใช้ค่า t-test แล้วตรวจสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีผลต่างอย่างมีนัยสำคัญน้อยที่สุด โดยใช้ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.10 ในกรณีนี้กลุ่มตัวอย่างมีจำนวนต่างกันและสองกลุ่มเป็นอิสระจากกัน

ต้นทุนเฉลี่ยการเลี้ยงปลา

การทดสอบต้นทุนเฉลี่ยการเลี้ยงปลา (ตารางที่ 4.13) ในฟาร์มขนาดเล็ก (S) และขนาดกลาง (M) โดยใช้ค่าสถิติ T-test ในการทดสอบสมมติฐาน ($t = -0.656$, $sig = 0.514$) จากการทดสอบต้นทุนเฉลี่ยต่อไร่ต่อปีของสมาชิกสหกรณ์ที่มีฟาร์มขนาดเล็ก (S) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 134750.760 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 33719.632 และสมาชิกสหกรณ์ที่มีฟาร์มขนาดกลาง (M) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 140397.230 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 27450.347 เมื่อทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของต้นทุนต่อไร่ต่อปี พบว่าต้นทุนการเลี้ยงปลาของสมาชิกสหกรณ์ที่มีฟาร์มขนาดเล็กและฟาร์มขนาดกลางไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.10

การทดสอบต้นทุนเฉลี่ยต่อไร่ต่อปี ในฟาร์มขนาดเล็ก (S) และขนาดใหญ่ (L) โดยใช้ค่าสถิติ T-test ในการทดสอบสมมติฐาน ($t = -1.287$, $sig = 0.204$) จากการทดสอบต้นทุนเฉลี่ยต่อไร่ต่อปีของสมาชิกสหกรณ์ที่มีฟาร์มขนาดเล็ก (S) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 134750.760 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 33719.632 และสมาชิกสหกรณ์ที่มีฟาร์มขนาดใหญ่ (L) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 156512.500 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 44451.930 เมื่อทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของต้นทุนต่อไร่ต่อปี พบว่า ต้นทุนของสมาชิกสหกรณ์ที่มีฟาร์มขนาดเล็กและฟาร์มขนาดใหญ่ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.10

การทดสอบต้นทุนเฉลี่ยต่อไร่ต่อปี ในฟาร์มขนาดกลาง (M) และขนาดใหญ่ (L) โดยใช้ค่าสถิติ T-test ในการทดสอบสมมติฐาน ($t = -0.998$, $sig = 0.331$) จากการทดสอบต้นทุนเฉลี่ยต่อไร่ต่อปีของสมาชิกสหกรณ์ที่มีฟาร์มขนาดกลาง (M) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 140397.230 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 27450.347 และสมาชิกสหกรณ์ที่มีฟาร์มขนาดใหญ่ (L) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 156512.500 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 44451.930 เมื่อทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของต้นทุนต่อไร่ต่อปี พบว่า ต้นทุนของสมาชิกสหกรณ์ที่มีฟาร์มขนาดกลางและฟาร์มขนาดใหญ่ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.10

ตารางที่ 4.16 ต้นทุนเฉลี่ยการเลี้ยงปลา ฟาร์มขนาดเล็ก (S) ขนาดกลาง (M) และขนาดใหญ่ (L)

ขนาดการเลี้ยง	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ค่า t	Sig
ขนาดเล็ก (S)	51	134750.760	33719.632	-0.656	0.514
ขนาดกลาง (M)	17	140397.230	27450.347		
ขนาดเล็ก (S)	51	134750.760	33719.632	-1.287	0.204
ขนาดใหญ่ (L)	4	156512.500	44451.930		
ขนาดกลาง (M)	17	140397.230	27450.347	-0.998	0.331
ขนาดใหญ่ (L)	4	156512.500	44451.930		

ที่มา: จากการคำนวณ

กำไรสุทธิการขายปลา

การทดสอบกำไรสุทธิการขายปลาต่อไร่ต่อปี (ตารางที่ 4.14) ในขนาดขนาดเล็ก (S) และขนาดกลาง (M) โดยใช้ค่าสถิติ T-test ในการทดสอบสมมติฐาน ($t = 0.667$, $sig = 0.507$) จากการทดสอบกำไรสุทธิเฉลี่ยต่อไร่ต่อปีของสมาชิกสหกรณ์ที่มีฟาร์มขนาดเล็ก (S) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 30336.220 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 44008.094 และสมาชิกสหกรณ์ขนาดกลางที่มีฟาร์มขนาดกลาง (M) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 23497.210 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 35770.675 เมื่อทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของกำไรสุทธิต่อไร่ต่อปี พบว่า กำไรสุทธิการขายปลาของสมาชิกสหกรณ์ที่มีฟาร์มขนาดเล็กและฟาร์มขนาดกลางไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.10

การทดสอบกำไรสุทธิการขายปลาต่อไร่ต่อปี ในพื้นที่การเลี้ยงขนาดเล็ก (S) และขนาดใหญ่ (L) โดยใช้ค่าสถิติ T-test ในการทดสอบสมมติฐาน ($t = 0.675$, $sig = 0.503$) จากการทดสอบกำไรสุทธิเฉลี่ยต่อไร่ต่อปีของสมาชิกสหกรณ์ที่มีฟาร์มขนาดเล็ก (S) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 30336.220 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 44008.094 และสมาชิกสหกรณ์ที่มีฟาร์มขนาดใหญ่ (L) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 16671.750 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 46462.853 เมื่อทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของกำไรสุทธิต่อไร่ต่อปี พบว่า กำไรสุทธิการขายปลาของสมาชิกสหกรณ์พื้นที่การเลี้ยงขนาดเล็กและฟาร์มขนาดใหญ่ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.10

การทดสอบกำไรสุทธิการขายปลาต่อไร่ต่อปี ในฟาร์มขนาดกลาง (M) และขนาดใหญ่ (L) โดยใช้ค่าสถิติ T-test ในการทดสอบสมมติฐาน ($t = 0.362$, $sig = 0.721$) จากการทดสอบกำไรสุทธิเฉลี่ยต่อไร่ต่อปีของสมาชิกสหกรณ์ที่มีฟาร์มขนาดกลาง (M) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 23497.210 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 35770.675 และสมาชิกสหกรณ์ที่มีฟาร์มขนาดใหญ่ (L) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 16671.750 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 46462.853 เมื่อทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของกำไรสุทธิต่อไร่ต่อปี พบว่า กำไรสุทธิการขายปลาของสมาชิกสหกรณ์ที่มีฟาร์มขนาดกลางและฟาร์มขนาดใหญ่ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.10

จากการทดสอบความแตกต่างของต้นทุนเฉลี่ยและกำไรสุทธิจากการเลี้ยงปลาทั้ง 3 ขนาด จำแนกตามขนาดการเลี้ยง คือ ขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ จะเห็นได้ว่า ทุกขนาดของการเลี้ยงไม่มีความแตกต่างกันทั้งในเรื่องของต้นทุนและกำไร

ตารางที่ 4.17 กำไรสุทธิการเลี้ยงปลา ขนาดเล็ก (S) และขนาดกลาง (M) และขนาดใหญ่ (L)

ขนาดการเลี้ยง	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ค่า t	Sig
ขนาดเล็ก (S)	51	30336.220	44008.094	0.667	0.507
ขนาดกลาง (M)	17	23497.210	35770.675		
ขนาดเล็ก (S)	51	30336.220	44008.094	0.675	0.503
ขนาดใหญ่ (L)	4	16671.750	46462.853		
ขนาดกลาง (M)	17	23497.210	35770.675	0.362	0.721
ขนาดใหญ่ (L)	4	16671.750	46462.853		

ที่มา: จากการคำนวณ

4.4 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะของสมาชิกสหกรณ์ผู้เลี้ยงปลาในแปลงเพศ

การศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการเลี้ยงปลาของสมาชิกสหกรณ์ ในทัศนะของสมาชิกสหกรณ์เกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการเลี้ยงปลายังมีปัญหาในระดับมาก ทั้งการผลิตและการเงิน (ตารางที่ 4.15) ปัญหาและอุปสรรคตามระดับความรุนแรงของปัญหา พบว่า มีปัญหาและอุปสรรคอยู่ในระดับมาก ได้แก่ โรคและศัตรูปลา ค่าเฉลี่ย 3.25 ขาดแคลนเงินทุน ค่าเฉลี่ย 3.10 ขาดแคลนพื้นที่ในการขยายบ่อเลี้ยงปลา ค่าเฉลี่ย 3.03 ผลผลิตที่เลี้ยงไม่ดี ค่าเฉลี่ย 2.85 ขาดแคลนแหล่งน้ำในการเลี้ยงปลา ค่าเฉลี่ย 2.81 พันธุ์ปลาไม่มีคุณภาพ ค่าเฉลี่ย 2.64 การรับข่าวสารใหม่ๆ เกี่ยวกับการเลี้ยงปลา ค่าเฉลี่ย 2.61 อาหารไม่มีคุณภาพ ค่าเฉลี่ย 2.58 เจ้าหน้าที่ประมงในพื้นที่มีจำนวนน้อย ค่าเฉลี่ย 2.54 ปัญหาและอุปสรรคในการเลี้ยงอยู่ในระดับน้อย 2 ปัญหา ได้แก่ ปัญหาอื่นๆ ได้แก่ ราคาการจำหน่ายอาหารปลามีราคาแพง ยาปฏิชีวนะ อาหาร การจัดหาปัจจัยการผลิตของสหกรณ์ ค่าเฉลี่ย 1.50 และปัญหาการลักขโมยปลาในบ่อ ค่าเฉลี่ย 1.24 ตามลำดับ

ดังนั้น ในทัศนะของสมาชิกสหกรณ์เกี่ยวกับปัญหาที่มีความรุนแรงระดับมาก ได้แก่ เรื่องโรคและศัตรูปลา ศัตรูปลา ได้แก่ ปลิงใสและเห็บระฆัง ที่ทำความเสียหายให้แก่สมาชิกสหกรณ์ ปัญหาการขาดแคลนเงินทุนในการเลี้ยงปลาที่ต้องใช้เงินลงทุนสูง และในบางครั้งต้องกู้ยืมจากแหล่งเงินทุนภายนอกเพื่อใช้ในการดำเนินงาน ปัญหาขาดแคลนพื้นที่ในการขยายบ่อเลี้ยงปลา เนื่องจากพื้นที่เลี้ยงปลาของสมาชิกสหกรณ์ส่วนใหญ่มีพื้นที่ติดกันไม่สามารถขยายพื้นที่ได้ประกอบกับพื้นที่บริเวณรอบๆ มีราคาแพง และไม่อยู่ใกล้แหล่งน้ำจึงไม่ได้รับความสนใจ ปัญหาด้านผลผลิตที่เลี้ยงไม่ดีโดยจะมีในบางฤดู เช่น ฤดูร้อน ที่มีปัญหาปลาขาดออกซิเจน ทำให้ปลาตาย สร้างความเสียหายอย่างมาก ปัญหาการขาดแคลนแหล่งน้ำในการเลี้ยงปลา ปัญหาพันธุ์ปลาไม่มีคุณภาพ ซึ่งสมาชิกสหกรณ์ไม่สามารถตรวจสอบคุณภาพของพันธุ์ปลาได้ว่าตรงกับที่สั่งซื้อหรือไม่ การรับข่าวสารใหม่ๆ เกี่ยวกับการเลี้ยงปลา ยังมีเพียงหน่วยงานของรัฐเท่านั้นที่เป็นผู้ให้ข้อมูลข่าวสาร สมาชิกสหกรณ์ยังขาดการรับรู้ข่าวสารจากแหล่งอื่นๆ ปัญหาอาหารไม่มีคุณภาพ อาจเนื่องจากสมาชิกสหกรณ์มีความรู้ในการให้อาหารที่ผิด จึงส่งผลในเชิงลบกับคุณภาพของอาหาร ปัญหาเจ้าหน้าที่ประมงในพื้นที่มีจำนวนน้อยเนื่องจากสมาชิกสหกรณ์มีจำนวนมาก ทำให้เจ้าหน้าที่ประมงไม่สามารถเข้าดูแลได้ทั่วถึงได้ในเวลาเดียวกัน สำหรับปัญหาการลักขโมยปลาในบ่อและปัญหาอื่นๆ ได้แก่ การตลาด โดยมีปัญหาในระดับเล็กน้อยเท่านั้น พบว่าการลักขโมยปลามีน้อยมาก เนื่องจากสมาชิกช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ในด้านการตลาด สมาชิกมีตลาดรองรับที่แน่นอน โดยสหกรณ์ทำหน้าที่ประสานงานและติดต่อกับพ่อค้าให้มารับซื้อถึงหน้าบ่อจึงไม่มีปัญหาดังกล่าว

ตารางที่ 4.18 ระดับความรุนแรงของปัญหาและอุปสรรคในการเลี้ยงปลาของสมาชิกสหกรณ์

ปัญหาและอุปสรรคในการเลี้ยงปลา	ระดับปัญหาของสมาชิกสหกรณ์				รวม	ค่าเฉลี่ย	ความหมาย	
	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด				
1.ขาดแคลนเงินทุน	19 (26.4)	44 (61.1)	6 (8.3)	3 (4.2)	72 (100)	3.10	มาก	
2.พันธุ์ปลาไม่มีคุณภาพ	3 (4.2)	43 (59.7)	23 (31.9)	3 (4.2)	72 (100)	2.64	มาก	
3.อาหารไม่มีคุณภาพ	-	46 (63.9)	22 (30.6)	4 (5.6)	72 (100)	2.58	มาก	
4.โรคและศัตรูปลา	26 (36.1)	39 (54.2)	6 (8.3)	1 (1.4)	72 (100)	3.25	มาก	
5.ผลผลิตที่เลี้ยงไม่ดี	7 (9.7)	51 (70.8)	10 (13.9)	4 (5.6)	72 (100)	2.85	มาก	
6.การลักขโมยปลาในบ่อ	-	4 (5.6)	9 (12.5)	59 (81.9)	72 (100)	1.24	น้อย	
7.ขาดแคลนแหล่งน้ำในการเลี้ยงปลา	14 (19.4)	34 (47.2)	20 (27.8)	4 (5.6)	72 (100)	2.81	มาก	
8.ขาดแคลนพื้นที่ในการขยายบ่อเลี้ยงปลา	19 (26.4)	38 (52.8)	13 (18.1)	2 (2.8)	72 (100)	3.03	มาก	
9.การรับข่าวสารใหม่ๆเกี่ยวกับการเลี้ยงปลา	1 (1.4)	42 (58.3)	29 (40.3)	-	72 (100)	2.61	มาก	
10.เจ้าหน้าที่ประมงในพื้นที่มีจำนวนน้อย	2 (2.8)	36 (50.0)	33 (45.8)	1 (1.4)	72 (100)	2.54	มาก	
11.ปัญหาอื่นๆ	1 (1.4)	13 (18.1)	7 (9.7)	51 (70.8)	72 (100)	1.50	น้อย	
						ค่าเฉลี่ย	2.56	มาก

หมายเหตุ: ตัวเลขในวงเล็บ หมายถึง ร้อยละ

ที่มา: จากการสำรวจ, 2556

สำหรับข้อเสนอแนะจากการสัมภาษณ์สมาชิกสหกรณ์ผู้เลี้ยงปลานิลแปลงเพศเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการเลี้ยงปลา สมาชิกมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ด้านการผลิต สมาชิกสหกรณ์เสนอแนะว่าควรมีการสร้างอ่างเก็บน้ำ และสร้างบ่อบำบัดน้ำเสีย การจัดการน้ำที่ปล่อยในแต่ละฟาร์ม หน่วยงานราชการควรมีการตรวจสอบคุณภาพน้ำอย่างสม่ำเสมอ ควรมีการศึกษาดูงานฟาร์มที่ประสบความสำเร็จในด้านการเพาะพันธุ์ปลา ด้านการเลี้ยงปลาในบ่อ

ด้านการเงิน สมาชิกสหกรณ์เสนอแนะหน่วยงานราชการในการสนับสนุนให้สหกรณ์เข้าถึงแหล่งเงินทุนให้มากขึ้น และหามาตรการให้ความช่วยเหลือและป้องกัน กรณีที่ปลาตายยกบ่อ สำหรับสหกรณ์ควรมีการกำหนดราคาปลาเพื่อต่อรองกับพ่อค้าคนกลาง และควรปรับขึ้นราคาปลา เนื่องจากราคาปลาคงที่เกินไป

ด้านการตลาด สมาชิกสหกรณ์เสนอแนะให้จังหวัดควรมีการประชาสัมพันธ์ และผลักดันชื่อเสียนิลของสหกรณ์ผู้เลี้ยงปลาให้เป็นที่รู้จักมากขึ้น

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved